

UNIVERZITA KARLOVA

HUSITSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

**Rozvoj osobnosti pedagogů volného času v kontextu výuky
street dance**

**Personal development of pedagogues of leisure in the context
of teaching street dance**

Bakalářská práce

Vedoucí práce:

Mgr. et Mgr. Anna Pospíšilová, Ph.D.

Autor:

Johana Nejedlová

Praha 2021

Poděkování

Chtěla bych poděkovat především vedoucí mé práce, Mgr. et Mgr. Anně Pospíšilové, Ph.D., která mi byla po celou dobu psaní bakalářské práce oporou a motivací. Díky jejímu přátelskému přístupu jsme i v současné pandemické situaci našly efektivní cestu, díky které jsme byly po většinu času v kontaktu. Dále také děkuji lektorům street dance za vstřícnost a jejich cenný čas, který si našli na vyplnění mého dotazníku a díky kterým jsem mohla uskutečnit praktickou část práce. Nakonec děkuji paní docentce Mgr. Pavlíně Janošové, Ph.D., která mi poskytla cenné rady ohledně první kapitoly teoretické části.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou bakalářskou práci „*Rozvoj osobnosti pedagogů volného času v kontextu výuky street dance*“ vypracovala samostatně. Dále prohlašuji, že všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne: 9. 5. 2021

Jméno autora: Johana Nejedlová

Anotace

Bakalářská práce nese název „Rozvoj osobnosti pedagogů volného času v kontextu výuky street dance“. V teoretické části se zabývám především tématem rozvoje osobnosti, jeho definicí, také pojmem osobnost a konkrétními oblastmi rozvoje osobnosti, které navazují na praktickou část práce. Dále vymezuji pedagogiku volného času a s tím související i náplň práce pedagoga volného času. Ke konci teoretické části vysvětluji tanec street dance, jeho historii i pár tanečních stylů a center v České republice. V praktické části se snažím pomocí kvantitativní metody, dotazníku, přijít na spojitost mezi pedagogickou prací pedagoga volného času, konkrétně u lektora tance výukou street dance a rozvojem jeho osobnosti v konkrétních oblastech.

Klíčová slova

rozvoj osobnosti, pedagog volného času, lektori tance street dance, volný čas, street dance

Annotation

The name of the bachelor thesis is „Personal development of pedagogues of leisure in the context of street dance“. The theoretical part focuses mainly on personal development and its definition, then also on the definition on personality and specific topics of its development, which are connected to the practical of my thesis. Afterwards, I define pedagogy of leisure time and the relating tasks of a pedagogue of leisure. Towards the end of the theoretical part I talk about street dance, its history, other dance styles, and dance studios in the Czech Republic. In the practical part, I am trying to find a connection between the educational work of a pedagogue of leisure, specifically focusing on street dance teachers, and the development of their personality in specific fields, using quantitative method and questionnaire.

Keywords

personal development, pedagogue of leisure, teachers of street dance, leisure time, street dance

Obsah

Úvod.....	7
Cíl práce.....	9
TEORETICKÁ ČÁST	10
1 ROZVOJ OSOBNOSTI	10
1.1 Formování osobnosti.....	13
1.1.1 Prostředí.....	13
1.1.2 Vývoj jedince.....	14
1.1.3 Vztahy.....	14
1.2 Oblasti rozvoje osobnosti.....	15
1.2.1 Já – dynamika osobnosti.....	15
1.2.2 Postoje a hodnoty.....	17
1.2.3 Sociální dovednosti.....	18
1.3 Definice osobnosti.....	20
1.3.1 Přístupy k pojmu osobnost v různých vědních disciplínách.....	22
2 PEDAGOGIKA VOLNÉHO ČASU	26
2.1 Pedagog volného času	26
2.2 Vymezení volného času	28
2.3 Volnočasové aktivity.....	29
2.3.1 Zařízení volnočasových aktivit – tzv. mimoškolní výchova	30
3 STREET DANCE.....	33
3.1 Historie street dance	33
3.2 Taneční styly	36
3.3 Taneční centra v ČR.....	37
PRAKTICKÁ ČÁST	39
4 Cíl výzkumu	39
5 Formulace hypotéz	39
6 Charakteristika zkoumaného souboru	39

7	Metodologie.....	40
7.1	Výzkumná metoda	40
7.2	Způsob provedení výzkumu (sběr dat).....	40
8	Limity výzkumu	41
9	Výsledky dotazníku	42
9.1	KOMUNIKACE	42
9.2	ZÁTĚŽOVÉ SITUACE	45
9.3	VZTAHY	48
9.4	ZDRAVÉ SEBEVĚDOMÍ.....	51
9.5	POSTOJE A HODNOTY	53
9.6	SEBEPREZENTACE	56
10	Výsledky výzkumu	59
11	Diskuse.....	60
12	Závěr	62
13	Zdroje.....	64
14	Seznam příloh	68

Úvod

Má bakalářská práce nese název „Rozvoj osobnosti pedagogů volného času v kontextu výuky street dance“. Specifický tanec street dance se stále nedostal v dostatečné míře do povědomí české populace a vzhledem k tomu, že od 16 let působím jako lektor street dance, přemýšlela jsem nad tím, jak svou bakalářskou práci s tímto tématem mohu propojit. Sama pociťuji, že výuka street dance natolik ovlivňuje rozvoj mé osobnosti, že mě velice zajímalo, jaký názor na rozvoj osobnosti skrze výuku street dance mají i ostatní lektoři tance street dance v České republice a na Slovensku.

Bakalářská práce je rozdělena na dvě hlavní části, teoretickou a praktickou. V teoretické části jsem vymezila pomocí definic od Smékala, Koláře, Lazarové a Čápa rozvoj osobnosti a konkretizovala oblasti rozvoje osobnosti, které nadále zkoumám v praktické části. Vzhledem k tématu rozvoje osobnosti bylo také na místě vymezit pojem osobnost a zařadit ji pro hlubší porozumění do větší škály vědních disciplín. Druhým hlavním tématem se stala pedagogika volného času, ve kterém zmiňuji i náplň práce pedagoga volného času, vymezuji volný čas a volnočasové aktivity. Posledním ústředním tématem teoretické části je street dance, ve kterém čerpám i z odborného anglického článku z univerzity v Chicagu a z dokumentárního seriálu Hip-Hop evolution. Popisuji také historii street dance a jakým způsobem se tento specifický tanec rozvinul v České republice. Pro lepší představu jsem tuto kapitolu doplnila i o pár tanečních stylů, které do street dance patří.

V praktické části zjišťuji pomocí kvantitativní metody, konkrétně dotazníku, spojitost mezi lektory tance street dance a rozvojem jejich osobnosti skrze výuku street dance. Dále jsem v praktické části stanovila cíl výzkumu, hypotézy, charakterizovala zkoumaný soubor a vymezila výsledky, na které následně navazuje i diskuse. Dotazník byl rozdělen na dvě hlavní oblasti, kterými byly sociální dovednosti a osobnostní rozvoj. Mezi sociální dovednosti jsem zařadila témata efektivní komunikace, zvládnání zátěžových situací a navazování přátelských vztahů. Ve druhé oblasti, která se zabývala osobnostním rozvojem, jsem se zaměřila na zdravé sebevědomí, ustálení životních postojů a hodnot a rozvíjení sebeprezentace. Dotazník pomocí internetové platformy survio vyplnilo 82 pedagogů volného času, kteří působili nebo stále působí jako lektoři street dance v tanečních centrech v České republice i na Slovensku.

Z hlediska celosvětového měřítka jsem nikde nenarazila na souvislou a komplexní snahu o řešení tohoto tématu. Proto jsem vděčná, že jsem s tímto tématem mohla začít skrze svou bakalářskou práci a doufám, že se v budoucích letech objeví na toto téma další odborné studie a články. Navazuji svou práci tedy na mé osobní zkušenosti lektorky street dance a dlouholeté zamýšlení se s mými přáteli, lektory street dance na téma rozvoje osobnosti skrze naše pedagogické a výchovné působení při výuce street dance.

Cíl práce

Cílem bakalářské práce je zjistit, v jakých oblastech pomáhá lektorům tance výuka street dance v rozvoji jejich osobnosti. V teoretické části je mým cílem definovat a vysvětlit rozvoj osobnosti, touto kapitolou buduji teoretické zázemí pro svou praktickou část. Dále také vymezuji pedagogiku volného času a objasňuji základní informace o street dance. Cílem praktické části je vyzkoumat spojitost mezi pedagogem volného času, lektorem street dance a rozvojem jeho osobnosti, v kontextu výuky street dance. Pomocí dotazníku stanovuji podklady pro několik konkrétních oblastí rozvoje osobnosti lektora tance, které jsem si vybrala ve spojitosti s výukou street dance.

TEORETICKÁ ČÁST

1 ROZVOJ OSOBNOSTI

Rozvoj osobnosti chápu v dnešní době jako aktuální a zajímavé téma, které upoutalo mou pozornost. Jedná se podle mého názoru o problematiku, která je předmětem zkoumání řady vědních disciplín, zabývajících se rozvojem lidského potenciálu. Tím mám na mysli obory, jako jsou například pedagogika, psychologie, sociální pedagogika nebo sociální práce. Osobnostní rozvoj nepovažuji tedy za samostatnou vědní disciplínu, ale je součástí výše uvedených oborů. Můžeme se potýkat s velkou škálou rozdílností pojetí rozvoje osobnosti, definicemi a mým úkolem je v této kapitole nastínit několik z nich. U každé definice krátce rozvedu, o čem pojednává a okomentuji ji vzhledem k náplni mé bakalářské práce.

*„Je třeba usilovat o zdokonalování své tvořivosti, inteligence a schopností, o vytváření nových dovedností a rozvíjení způsobilosti rozeznat, co je v životě důležité a co je jen naléhavé, o rozvíjení schopnosti rozlišovat a rozhodovat.“*¹ Smékal ve své knize zmiňuje přesněji tzv. „změnu osobnosti“, kterou považuje za důležitý předpoklad pro rozvoj osobnosti, ať už se jedná o zdokonalování našich charakterových vlastností nebo získaných dovedností. Dále je se změnou osobnosti spojena i úzkost z neznáma. Bojíme se pouštět do změny, která nám nezaručuje úspěšný konec. Smékal klade důraz na potřebu přebudovat své dosavadní zvyky a návyky, což vyžaduje značné úsilí. Tento způsob jednání můžeme považovat za těžší variantu než žít jako doposud.²

Domnívám se, že přebudování dosavadních zvyků a návyků je jedním z klíčových prvků pro vnější zdokonalování chování lektora tance street dance. Každý tanečník se učí návyky, které jsou pro jeho taneční klub charakteristické, ale ne vždy ty nejlepší pro jeho zdokonalování. Tím pádem ani lektor tance by se neměl bát změny, měl by být naopak otevřen novým zkušenostem a dovednostem. Konkrétně se může jednat o taneční battly³

¹ SMÉKAL, Vladimír. *O lidské povaze: krátká zamyšlení nad psychickou a duchovní kulturou osobnosti*. Brno: Cesta, 2005, s. 76-77

² Tamtéž, s. 74-76

³ Battle je bezkontaktní taneční souboj, v němž se střídají tzv. „dvě strany“ (jednotlivci, dvojice nebo skupiny). První skupina, jednotlivec nebo dvojice se snaží předčít druhou tým, že lépe vyjádří danou hudební předlohu prostřednictvím tanečních pohybů.

nebo o rozvíjení tanečníka ve více stylech street dance. V tanečních battlech se spousta tanečníků nemůže začít cítit komfortně, protože je nikdy nevyzkoušela a protože je jejich taneční klub v této taneční disciplíně nerozvíjel. Přitom v tanečních battlech se tanečníci naučí nejlépe vnímat své tělo, hudbu a využívají v obrovské míře svou kreativitu a osobitost. Na podobné bázi je to i s rozvíjením tanečníka v dalších stylech street dance. Tanečník by měl mít základy v každém stylu, který do street dance patří. Pokud ovšem nastane chvíle, kdy jeho taneční klub učí pouze 2 styly, nemůže se tanečník plně rozvíjet. Tanečník přijme návyk, že je v pořádku umět pouze 2 styly a je zde pravděpodobnost, že se podle toho bude na své taneční cestě nadále řídit.

*„Osobnostní rozvoj má řadu dílčích cílů, které bývají formulovány ve vztahu k jednotlivým subjektům a jejich potřebám – ale i ve vztahu k prostředí, ve kterém se pohybují – v obecné rovině pak mohou být cíle osobnostního rozvoje definovány jako směřování k vlastní integritě, zralosti, moudrosti, síle já a k rozvoji takových hodnot jako je pravda, spravedlnost, úcta k životu...“*⁴ Kolář a Lazarová v této definici zmiňují, jakých dimenzí našeho bytí se osobnostní rozvoj týká. Konkrétně se jedná o naše tělo, emoce, schopnosti a inteligenci. Jednodušeji řečeno píše o rozvoji kultury těla a duše, který je možné budovat mnoha způsoby. Mezi některé z nich patří například tréninky relaxace, tvořivosti nebo asertivity. Duchovní stránka je podle zmíněných autorů ovšem posunuta do ústraní a rozvíjí se podstatně méně, než je potřeba. Dále také v koncepci osobnostního rozvoje postrádáme obnovu vědomí smysluplnosti života a probouzení vůle ke smyslu.⁵

Myslím si, že tělesná a psychická stránka člověka jsou pro lektora tance dvě důležité roviny, které by měl rozvíjet. Tělo slouží k výkonům, které jsou ve street dance neodmyslitelně potřeba. Čím lépe se o tělo staráme, tím lepší výkony bychom měli podávat. Nejedná se jen o výkony na tanečních soutěžích, ale i o překonávání našich osobních hranic. Psychická stránka člověka je budována ruku v ruce s tělesnou stránkou, protože skrze naše psychické prožívání rozpoznáváme pocity a emoce, které jsou možné pomocí tance vyjádřit.

*„Vývoj osobnosti může probíhat příznivě, adaptivně, k zdravé osobnosti, ale také nepříznivě, maladaptivně. K označení vývoje s převahou progresivních změn – tedy příznivého vývoje – se užívá také výrazů, rozvoj, rozvíjení.“*⁶ Touto definicí klade Čáp důraz

⁴ KOLÁŘ, Jan a Bohumíra LAZAROVÁ. ed. *K sobě, k druhým, k profesi: teorie, programy a metody osobnostního a sociálního rozvoje pedagogických pracovníků*. Brno: Masarykova univerzita, 2008, s. 39

⁵ Tamtéž, s. 39

⁶ ČÁP, Jan. *Rozvíjení osobnosti a způsob výchovy*. Praha: ISV, 1996, s. 12

na formování osobnosti, příčiny a kauzality. Za formativní činitele považuje samotnou osobnost, ale i její motivaci, postoje a cíle. Většinou se vzájemně ovlivňují, jak osobnostní složky chování vzhledem k prostředí, ve kterém se jedinec pohybuje, tak i působení rodiny, přátel a učitelů na vývoj jedince.⁷

Vzhledem k tématu mé bakalářské práce jsem se rozhodla zmínit ještě poslední definici ze stejné knihy od Čápa, která souvisí s činnostmi jedince a doplňuje rozvoj osobnosti, vzhledem k zájmovým aktivitám, do kterých podle mého názoru můžeme řadit i street dance.

„Vzájemné působení jedince s prostředím se uskutečňuje v činnostech. Život člověka se skládá z činností, ať jsou to dětské hry nebo různé činnosti učební, pracovní, zájmové a rekreační. Ve svých činnostech je jedinec ovlivněn druhými lidmi, podmínkami přírodními, technickými aj., ale zároveň na ně také působí; mění tvar opracovávaného materiálu, svým výkonem a chováním vyvolává sympatie nebo nelibost učitelů a rodičů, trenéra a spoluhráčů, ti všichni opět působí na jedince, povzbuzují ho a napomínají, trestají apod.“⁸ V této definici je znázorněna důležitost našich činností, které nám mohou pozitivně i negativně ovlivňovat život. Činnosti, které jsou součástí našeho života, slouží k rozvoji, jsou prostředkem pro náš projev, ale v jistých případech i pro naši deformaci. Skrze činnosti můžeme dosáhnout svých cílů, v určitých případech dokonce najít svůj životní smysl.⁹

Konkrétněji bych ráda zmínila v návaznosti na předchozí odstavec můj názor na pedagoga volného času, vzhledem k jeho vztahu k tanci. Činnost, která by ho měla v nejlepším případě naplňovat, se stává důležitou součástí jeho života a náplní práce. Na příkladu, který se ztotožňuje s cílem této práce, bych chtěla napsat pár úvodních vět, konkrétně o lektorech tance street dance, které navazují na poslední zmíněnou definici od Čápa.

Podle mého přesvědčení a dlouholetých zkušeností je tanec činností, skrze kterou se formuje nejen osobnost lektora, ale i tanečníků, kteří lekce navštěvují, spojuje je jedna vášeň. Lektor tance by měl nejen skvěle ovládat sociální dovednosti, které jsou nutné k úspěšné hodině tance, ale i dosáhnout profesionální taneční úrovně. Tyto dovednosti

⁷ ČÁP, Jan. *Rozvíjení osobnosti a způsob výchovy*. Praha: ISV, 1996, s. 12

⁸ Tamtéž, s. 10-11

⁹ Tamtéž, s. 11

zvyšují pravděpodobnost, že se budou tanečníci chovat ke svému lektorovi s úctou a respektem. Profesionální úroveň je ovšem těžká na objektivní posouzení, vzhledem k tomu, že tanec já osobně považuji za spojení umění a sportu, kde jsou hranice hodnocení zcela subjektivní.

1.1 Formování osobnosti

V této kapitole představuji několik faktorů, které jsou důležité pro rozvoj naší osobnosti. Mnohdy si ani nemusíme uvědomovat, že nás tyto faktory formují až do takové míry. Konkrétněji uvádím například formování skrze prostředí v kontextu lektora tance, pedagoga volného času. Důležité je si uvědomit, že prostředí, vývoj i vztahy jsou u každého jedince naprosto individuální. Uvádím také konkrétní příklady z taneční skupiny, které vyplývají z mé dlouholeté zkušenosti. Tato kapitola vychází z knihy, která nese jméno *Rozvíjení osobnosti a způsob výchovy*, od Čápa.

1.1.1 Prostředí

Člověk může být součástí mnoha různých prostředí, se kterými za svůj život přijde do styku. Primární formování se odehrává v rodině, ale důležité je také ovlivňování jedince mezi jeho vrstevníky ve školním prostředí nebo ve sportovním oddíle. Ve sportovním oddíle se formuje spolupráce, ale často také rivalita až nepřátelství. Mění se hodnotové orientace, formují se zájmy, potřeby a společenské postoje. Prostředím rozumíme také život na vesnici nebo ve městě. Odlišnosti se objevují i v kulturních tradicích a životním prostředí, které může být jak neporušené, tak naprosto zdevastované.¹⁰ „*To vše působí na jedince a ten opět působí na své okolí.*“¹¹

Za prostředí, které obklopuje lektora tance, považuji také taneční skupinu, respektive taneční klub, ve kterém působí. I zde je podle mého názoru důležitá zmíněná spolupráce, která spočívá i v upozornění na chyby, které ostatní z naší taneční skupiny dělají. Pokud si tanečníci své chyby neřeknou a nevysvětlí, vystoupení se nemůže blížit k dokonalosti a tanečníci street dance se nemohou v tanečním vývoji posouvat výše. Co se týká rivality, ta se může vyskytovat ve street dance nejenom ve skupině, které jsme součástí, ale i mezi dalšími skupinami z našeho domovského klubu a skupinami z jiných klubů, především na battlech a tanečních soutěžích.

¹⁰ ČÁP, Jan. *Rozvíjení osobnosti a způsob výchovy*. Praha: ISV, 1996, s. 34

¹¹ Tamtéž, s. 34

1.1.2 Vývoj jedince

Každý jedinec se v průběhu let svého života vyvíjí. Biologické, psychické a sociální znaky se projevují v určitých situacích, kterými jedinec prochází. Důležité je zvládnutí požadavků a problémů, které člověku vstoupí do cesty a podle kterých se tvoří předpoklady pro jeho budoucí vývoj. Vyvíjí se nejenom jedinec, ale také se mění jeho prostředí a vztah k sobě samému. Zároveň i lidé z jeho okolí prochází vývojem, který následně ovlivňuje vztah, který k jedinci zastávají. ¹²

1.1.3 Vztahy

Osobní a skupinové vztahy jsou důležitými složkami života každého jedince. Konkrétně se jedná o vztahy v rodině, v práci, při zájmových činnostech nebo ve škole. Tyto navázané vztahy patří mezi složky života, které jsou úzce propojeny s naším vývojem, činnostmi a učením. Sociální kontakt nás učí, posouvá ve vývoji a jako lidé ho vyhledáváme a potřebujeme. ¹³ Pro mou práci je důležité zmínit především vztahy, které jsou přirozenou součástí práce pedagoga. Vztahy se mohou vytvářet nejenom mezi žáky a pedagogy, ale i mezi pedagogickými pracovníky a mezi pedagogy a rodiči žáků. Interakce pedagogů s žáky může být záměrná i nezáměrná a rozvíjení vztahů, které pedagog navazuje při své práci, může mít pozitivní dopad na výchovně-vzdělávací proces. Vztahy mezi pedagogy a žáky se vyznačují značnou mírou intenzity a dlouhodobosti. Pedagog se zároveň může při své práci setkávat s žáky, kteří jsou z jiného sociokulturního prostředí, různého věku a odlišného charakteru. Povolání pedagoga je tedy úzce spojeno i variabilitou sociálních dovedností a ve srovnání s ostatními profesemi jsou na pedagoga v tomto směru kladeny extrémní požadavky. ¹⁴

Taneční skupinu lze považovat za sociální skupinu, ve které jsme většinou obklopeni svými vrstevníky a budujeme si blízké vztahy, které nám mohou vydržet i do budoucna. Zároveň se lektor tance stává průvodcem našeho dětství i dospívání, podle toho, v kolika letech začínáme chodit na taneční lekce a v mnoha případech autoritou, ke které mladí lidé

¹² ČÁP, Jan. *Rozvíjení osobnosti a způsob výchovy*. Praha: ISV, 1996, s. 34-36

¹³ Tamtéž, s. 35-36

¹⁴ GILLERNOVÁ, I. Sociální dovednosti jako součást profesní kompetence učitele. In: *Pedagogická orientace*, Praha: Česká pedagogická společnost, 2003, č. 2, s. 86, ISSN 1211-4669. [online]. [cit. 2021-4-30]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/pedor/article/view/6791>

vzhlíží a napodobují ji. Pro příklad z mé zkušenosti, já jsem začínala tancovat v sedmi letech a taneční skupinu HDC Praha vnímám doteď jako svou druhou rodinu.

1.2 Oblasti rozvoje osobnosti

Tato kapitola volně navazuje na předchozí kapitolu o formování osobnosti, která byla zaměřena na obecnější faktory. V této kapitole se zabývám konkrétněji oblastmi rozvoje osobnosti, které budou už přesněji zkoumány v mém výzkumu. Jedná se o dynamiku osobnosti, ve které jsou pro mě klíčová témata sebevědomí a sebe prezentace, dále podkapitola o postojích a hodnotách. Tyto zmíněná témata spadají v mé praktické části do oblasti osobnostního rozvoje.

Dále také zmiňuji podkapitolu o sociálních dovednostech, kam jsem zařadila témata komunikace a zvládání zátěžových situací. Jednotlivé oblasti rozvoje osobnosti jsou opět v některých případech doplněny o moje komentáře, které mají umožnit lepší představu dané oblasti rozvoje osobnosti, v kontextu lektora tance a jeho výuky street dance.

1.2.1 Já – dynamika¹⁵ osobnosti

Podle Šimíčkové-Čížkové by se měl člověk starat o svou vnitřní integritu, která je přímo propojena s vyrovnaním se s požadavky a úkoly našeho okolí. S vnitřní integritou úzce souvisí i adaptace člověka na životní podmínky. Skrze životní podmínky se pozná vyzrálost jedince v osobní zralosti a sebepojetí. Dobře adaptovaný člověk se vyznačuje konstruktivním zkoordinováním se se svými požadavky a problémy, kterým čelí. Špatně adaptovaná osobnost se neumí vypořádat s požadavky okolí, dostává se do konfliktů a škodí nejenom svému okolí, ale hlavně sobě samé. V životě se potýkáme s mnoha konflikty, kterých se postupem času dokážeme zbavovat a vytváříme si účinné způsoby, jak s nimi pracovat bez frustrace a strádání. K efektivním způsobům patří například zaměření se na specifickou činnost.¹⁶ „*Lidé oddaní své činnosti vykazují produktivní zvládání zátěžových situací, soustřeďují se na to, co je třeba udělat pro dosažení cíle a pokud mají komplikace, dovedou konkrétně a věcně požádat o pomoc.*“¹⁷

„*Pojem ega vystupuje v psychologii v různých významech pro označení JÁ „jáství“.* V podstatě vyjadřuje: 1. sebepojetí, tj. obraz sama sebe (představy, smýšlení, které

¹⁵ Dynamika je odvozena z řeckého slova dynamis, který znamená sílu. V psychologii osobnosti je chápána jako síla, kterou člověk využívá v zátěžových situacích.

¹⁶ ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka. *Osobnost a její rozvoj*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2008, s. 54-55

¹⁷ Tamtéž, s. 55

si vytváříme o sobě, a pocity, které s tím souvisejí.), 2. úroveň integrace osobnosti (specificky lidskou organizaci duševního života člověka).“¹⁸ Domnívám se, že pro moji práci je zásadnější sebepojetí, které se pojí s „uměním být sám sebou“. Vede k organizaci zkušeností a poznání, které jsou součástí budování naší identity. Dalším důležitým mezníkem je sebeúcta neboli pozitivní pojetí sama sebe. Znamená to, že si člověk věří, nikoliv, že je domýšlivý nebo že si váží sám sebe více než ostatních. Psychologická literatura popisuje ideální a reálné já. Vždy jsme alespoň z malé části se sebou nespokojeni a naše ideální já nás motivuje zdolat své osobní nedostatky.¹⁹ S pojetím vlastního já souvisí i sebe prezentace. Skrze sebe prezentaci člověk projevuje svou osobnost a uvědomuje si, jak a co o sobě vypovídá nejenom svým zevnějškem, vzhledem k lidem v jeho okolí.²⁰

Dalším pojmem, který je spojen se sebepojetím, je sebevědomí. Sebevědomí je považováno za vlastnost, která se u každého člověka vyvíjí jiným způsobem. Hartl a Hartlová definují sebevědomí takto: „*Vědomí vlastní ceny a schopností, provázené vírou v sebe a v úspěšnost budoucích výkonů; přesvědčení, že člověk jedná správně, vhodně a účinným způsobem; sebevědomí a sebedůvěra se vzájemně podmiňují; tvoří se nejčastěji v dětství, na základě hodnocení, které dítě dostává od klíčových osob*“²¹ Na světě existuje mnoho lidí, kteří mají problémy jak s nízkým sebevědomím, tak s neadekvátně vysokým sebevědomím. Sebevědomí je propojeno s dalšími vlastnostmi a z psychologického hlediska je považováno za velice složité téma. Sebejistota, která souvisí se sebevědomím, navazuje pak na náš optimismus či pesimismus, který si budujeme již od našeho mládí.²²

Ve své praktické části pracuji především s pojmem zdravé sebevědomí, které je spojováno s osobností sociálně vyzrálou. Člověk se zdravým sebevědomím si dokáže stanovit dosažitelné cíle, zhodnotit své reálné možnosti a s odpovědností realizovat zadané úkoly. V sociální interakci si osobnost se zdravým sebevědomím zvládá vybudovat respekt,

¹⁸ ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka. *Osobnost a její rozvoj*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2008, s. 55

¹⁹ Tamtéž, s. 54-56

²⁰ KOMÁRKOVÁ, R., I. SLAMĚNÍK a J. VÝROST, ed. *Aplikovaná sociální psychologie*. Praha: Grada, 2001, s. 40

²¹ HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ. *Velký psychologický slovník*. Praha: Portál, 2010, s. 516

²² LAUSTER, Peter. *Sebevědomí: jak získat sebejistotu a neztratit cit*. Praha: Knižní klub, 1993, s. 10-11

ale i respektovat druhé, adekvátně spolupracovat a nebýt přehnaně vázaný na hodnocení lidí z našeho okolí.²³

Podle mé taneční zkušenosti je rozvoj přiměřeného sebevědomí běh na dlouhou trať. V pubescenci nerozumíme sami sobě, ani svým pocitům, které nedokážeme v tomto období ovládat. Postupem času si jsme ovšem jistější ve svých schopnostech a budování sebevědomí jde čím dál, tím lépe. Sebevědomí je u výuky street dance potřeba nejenom v tanečním sebevyjádření, ale i v komunikaci se skupinou, kterou v budoucnosti můžeme vést. Je potřeba si být jistí v tom, co učíme a prosazujeme, právě proto, aby si tím byli jistí i naši žáci a věřili nám jako lektorům tance.

1.2.2 Postoje a hodnoty

„Postoje jsou definovány jako přetrvávající získané dispozice k určitému hodnocení a z toho vyplývajícímu specifickému způsobu chování v různých situacích, resp. ve vztahu k nějakým objektům.“²⁴ Podle Vágnerové si skrze postoje vytváříme vztah ke specifickému okruhu reality. Tato realita působí na naše emoce a ovlivňuje způsob, jakým ji vnímáme a hodnotíme. Postoje souvisí především s naší hodnotovou hierarchií, která ji napřímo ovlivňuje. Postoje můžeme mít vůči všemu, včetně sebe samých. Co se týká jejich funkcí, za jednu z nich považujeme snadnější orientaci ve světě. Člověk si zorganizuje svět, ve kterém žije a stává se pro něho přehlednějším. Zároveň postoje slouží k větší jistotě při řešení našich problémů, ale mohou zastávat i ochrannou funkci, která jedince chrání před pocitem nejistoty a ztrátou sebeúcty.²⁵

Jinak řečeno podle Nakonečného, postoje se vztahují k určité hodnotě, která v nás vyvolává hodnocení. Jakýkoliv postoj, kterým se vymezují proti objektu, vyjadřuje naše specifické hodnocení.²⁶ *„Postoj tedy zakládá určitou konativní pohotovost, jejichž realizaci v příslušném jednání však závisí na situačních podmínkách.“²⁷*

Nyní bych ráda navázala na hodnoty, které vychází ze zmíněných postojů. Čačka píše: *„Psychologicky jsou hodnoty jistým zobecněním snahových tendencí člověka,*

²³ VALIŠOVÁ, Alena a Jaroslav Kóřa. *Asertivní výchovné působení a rozvoj sebevědomí*: [sborník z výzkumného projektu EXTRA „Asertivita a rozvoj sebevědomí“]. Praha: PFUK, 1995. s. 19

²⁴ VÁGNEROVÁ, Marie. *Základy psychologie*. Praha: Karolinum, 2004, s. 291

²⁵ Tamtéž, s. 291-292

²⁶ NAKONEČNÝ, Milan. *Sociální psychologie*. Vyd. 2., rozš. a přeprac. Praha: Academia, 2009, s. 239

²⁷ Tamtéž, s. 242

*opírají se o jeho zkušenosti a ideje, jsou tedy zpravidla formovány každým jedincem z jeho subjektivního hlediska, což dokládá i jejich jedinečnost a vazba k vlastní osobě.“*²⁸ Je potřeba si uvědomit, že vzdělanost jedince je důležitým formativním činitelem při vytváření životních hodnot, které jsou pak součástí našeho životního stylu. Je namístě zmínit také Maslowovu pyramidu hodnot, ve které jsou pro člověka životní hodnoty cestou k dokonalému životu a smyslem, pro co žít. V okamžiku, kdy naplňujeme naše životní hodnoty, můžeme dosáhnout nejvyšší radosti a štěstí.²⁹

1.2.3 Sociální dovednosti

Sociální dovednosti se stávají v praktické části jednou z klíčových témat, proto nejprve vysvětluji pojem sociálních dovedností ve vztahu k pedagogické práci. Dále jsem se zaměřila na dvě témata, která spadají do sociálních dovedností, kterými jsou komunikace a zvládání zátěžových situací.

Podle Gillernové: *„Sociální dovednosti učitele mají vztah k efektivitě výchovně-vzdělávací činnosti. Lze je chápat jako učení získané předpoklady pro naplňování adekvátních školních interakcí, pro přiměřené poznávání a ovládání sebe a pro komunikaci a jednání s ostatními sociálními partnery ve školním prostředí.“*³⁰ Do sociálních dovedností pedagoga můžeme zařadit například dovednosti spojené s komunikací, sociální percepcí nebo tvořivým zvládnutím konfliktu.³¹

Komunikace

Podle Komárkové se jedná o sociální interakci, ve které používáme symboly různých podob a charakteru. Například písmo, mluvené slovo nebo činnost. Sociální komunikace interpretuje vnímání a chápání člověka. Naše výpovědi jsou vždy zcela subjektivní a znázorňují sdělení, která směřujeme k druhým lidem i k sobě samým.³² *„Z hlediska předpokladů a možných výsledků je komunikace sdílením významů, jejich předáváním*

²⁸ ČAČKA, Otto. *Psychologie vrstev duševního dění osobnosti a jejich autodiagnostika*. Vyd. 2., opr. a dopl. Brno: Doplněk, 1998, s. 332-333

²⁹ Tamtéž, s. 333

³⁰ GILLERNOVÁ, I. Sociální dovednosti učitele a možnosti rozvíjení sociálních dovedností ve školním prostředí. In: *Pedagogická a psychologická diagnostika* Praha, Katedra psychologie, FF UK, 14. aktualizace, [online]. [cit. 2021-4-30]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/wp-content/upload/prilohy/9891/v.pdf>

³¹ Tamtéž

³² KOMÁRKOVÁ, R., I. SLAMĚNÍK a J. VÝROST. ed. *Aplikovaná sociální psychologie*. Praha: Grada, 2001, s. 46

i přijímáním. Významem rozumíme vše, o čem lidé komunikují. Jsou to informace, poznatky, emoce, hodnoty, normy, přání, postoje, dovednosti aj.“³³ Komunikaci dělíme na verbální a neverbální. Jazykový znak je prostředkem verbální komunikace. Probíhá ve dvou liniích. Jedna z nich se nazývá interpretační a vystihuje význam a smysl komunikace. Druhá se jmenuje tematická, která zprostředkovává náplň konverzace. Neverbální komunikace bývá často emocionálně zabarvená a může být záměrná i nezáměrná. Bývá spojována s verbální komunikací a někdy může nastat chvíle, kdy neverbální komunikace naprosto změní její význam. Po většinu času ji ovšem doplňuje a zdůrazňuje.³⁴

Domnívám se, že bez komunikace verbální i neverbální by lektor tance nebyl schopen vykonávat práci pedagoga volného času. Konkrétně u výuky street dance si lektor často pomáhá neverbální komunikací, pohled z očí do očí je totiž v jistých případech zcela vypovídající. Taneční lektoři mají často i ustálená gesta, jak pro opakování choreografie nebo pro jisté pohyby. Každý lektor si tedy tvoří svojí taneční neverbální „řeč“, která ovlivňuje jeho výuku.

Zvládání zátěžových situací

Zátěž se zakládá na propojení požadavků a nároků, které k nám přicházejí přirozenou cestou v životě. Přiměřená zátěž může v případě jejího adekvátního zpracování podpořit rozvoj osobnosti. Nepřiměřená zátěž je naopak často příčinou mnoha onemocnění. Zátěž můžeme rozdělit na psychickou, biologickou a fyzickou.³⁵

Podle Vágnerové jsou emotivní a kognitivní složky součástí hodnocení zátěžové situace. City neodmyslitelně patří k zátěžovým situacím a negativní emoce jsou znamením, že se jedná o zátěžovou situaci, která je pro nás nepříjemná a ohrožuje náš komfort. Existují 2 druhy zpracování zátěže, které rozhodují o tom, jaké bude výsledné řešení. Zátěž můžeme vnímat jako výzvu. V tomto případě bereme zátěž jako překonávání našich možností, které jsou podnětem k aktivitě, která nám může navozovat pozitivní emoce. V případě, že je náš výsledek pozitivní a uspokojivý, člověk si vybuduje větší míru sebevědomí a sebejistoty. V druhém případě v člověku zátěž vyvolá potřebu úniku a obrany. Tímto ofenzivním chováním u člověka klesá sebehodnocení, které se prohlubuje, pokud se tento způsob

³³KOMÁRKOVÁ, R., I. SLAMĚNÍK a J. VÝROST. ed. *Aplikovaná sociální psychologie*. Praha: Grada, 2001, s. 47

³⁴ Tamtéž, s. 46-47

³⁵ Tamtéž, s. 94

zpracování zátěže opakuje. Jedinec situaci nezvládne vyřešit, rezignuje a mění se jeho postoj. Důležitým předpokladem pro zvládání zátěžových situací jsou osobnostní vlastnosti. Je důležitá například míra extravertze, otevřenosti nebo svědomitosti.³⁶

Myslím si, že lektor tance se v roli tanečníka musel za svůj život potýkat s určitými specifickými situacemi, které můžeme považovat za zátěžové. Od nároků, které jsou na tanečníka kladeny na jeho začátcích, co se týká výkonnosti a fyzické kondice, až po originalitu a přesnost. Lektor tance si musí zvolit své priority, kterých chce dosáhnout, z kritiky si brát maximum pozitivního a vnímat ji jako prospěšnou zpětnou vazbu. Zátěžové situace ovšem mohou nastat i v jednání se skupinou, kdy si lektor tance nevybuduje respekt nebo musí řešit nervozitu tanečníků před vystoupením. Důležité je si umět poradit a vědět, co na tanečníky platí. Já jsem se například pár minut před soutěží nedokázala s nikým bavit, ale potřebovala jsem se soustředit jen na svoji mysl a uklidit se.

1.3 Definice osobnosti

V této kapitole bych ráda představila dvě rozdílné definice osobnosti. První definice od Smékala je nastínění definice osobnosti spíše z historického hlediska. Má za úkol poukázat na historické souvislosti a lepší představu o vývoji definice osobnosti. Zatímco druhá definice osobnosti od Vágnerové zcela koresponduje s mým cílem práce a budu z ní nadále vycházet.

„Český termín osobnost je odvozen z termínu osoba, který koresponduje s latinským (a odtud do většiny evropských jazyků převzatých) termínem PERSONA, z něhož se ve středověké latině vyvinul termín PERSONALITAS.“³⁷ V původním znění termín „persona“ znázorňoval masku, kterou měli herci po dobu trvání celého dramatu na sobě. Z antických reálií víme, že maska měla ústa uzpůsobena do specifického tvaru, který zesiloval zvuk. Význam osobnosti se začal měnit v závislosti na vývoji společnosti a dostal novou podobu tzv. „tvářnosti“³⁸. Tvářnost se zaměřovala nejen na vnější vzhled, ale i na povahu jedince.³⁹

³⁶ VÁGNEROVÁ, Marie. *Základy psychologie*. Praha: Karolinum, 2004, s. 265-266

³⁷ SMÉKAL, Vladimír. *Pozvání do psychologie osobnosti: člověk v zrcadlení [i.e. zrcadle] vědomí a jednání*. 3., opr. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2009, s. 15

³⁸ Původní význam je uchován v ruském ЛИЦО = tvář a ЛИЧНОСТЬ = osobnost

³⁹ SMÉKAL, Vladimír. *Pozvání do psychologie osobnosti: člověk v zrcadlení [i.e. zrcadle] vědomí a jednání*. 3., opr. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2009, s. 15

Pod termínem osobnost je člověk považován za významného a to především v memoárové literatuře nebo v nekrolozích. Často můžeme slyšet, že jsme člověka označili pod spojením „velká osobnost“. V protikladu s minulým tvrzením se v lidové mluvě slovo osoba používalo pro vykreslení zvláštního až podezřelého člověka, který může být nebezpečný a je potřeba mít ho pod dohledem.⁴⁰

Kromě pojmů, které jsem už zmínila, jako jsou osoba nebo osobnost, se setkáváme i s pojmy jedinečnost nebo osobitost. Pro lepší představu je dobré zmínit jungovskou analytickou psychologii, která se zabývá termínem osoba a to zejména v rámci významu vnějších fasád rolí a funkcí, které pro člověka představují životní riziko. Člověk se s nimi může natolik ztotožnit, že nastane chvíle, kdy ztrácí svou identitu, přestává být sám sebou. Člověk v této chvíli prožívá svůj život neautenticky, věnuje se jen svým stylizacím. Za nepochybnou informaci považujeme také fakt, že z dítěte se stává od narození individualita. Z hodnotícího úhlu pohledu se za individualitu považuje člověk, který se v něčem výrazně liší od standardní osobnosti konkrétní skupiny, do které spadá. Rozdílnosti jednotlivých dětí pozorujeme v projevech už v útlém věku, například v křiku nebo odlišné reaktivitě.⁴¹

Vágnerová ve své knize píše: „*Osobnost lze poněkud zjednodušeně definovat jako komplexní a relativně stabilní systém, který funguje jako celek, skládá se ze vzájemně propojených somatických a psychických vlastností a projevuje se v reakcích na různé podněty a situace, resp. v interakci s nimi.*“⁴² Termínem osobnost můžeme rozumět charakteristiku daného člověka, která ho definuje nebo jinými slovy také hodnocení určitého jedince. Co se týká osobnostní charakteristiky, používáme ji, když se snažíme odhadnout člověka podle jeho daných a viditelných vlastností. Konkrétněji jaký je, čím disponuje a čím nám může být naopak nesympatický. Máme zároveň tendence srovnávat jej s ostatními lidmi v našem okolí. Osobnost člověka se také projevuje odlišnostmi chování v různých životních situacích. Můžeme si myslet, že daného jedince známe, ovšem někdy nás může překvapit vlastnostmi, které se vybarví jen v určitých, někdy krizových situacích. Na druhou stranu, když se snažíme o analýzu lidské osobnosti, může nám to poskytnout mnoho výhod.

⁴⁰ SMĚKAL, Vladimír. *Pozvání do psychologie osobnosti: člověk v zrcadlení [i.e. zrcadle] vědomí a jednání*. 3., opr. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2009, s. 16-17

⁴¹ Tamtéž, s. 16-17

⁴² VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychologie osobnosti*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2010, s. 13

Mezi jednu z nich řadíme větší jistotu orientace a posilování schopnosti úspěšného zvládnání různých nároků společnosti. Takových nároků, které se objeví na povrchu ve spojitosti s interakcí v mezilidských vztazích.⁴³

Důležitou složkou osobnosti je jedinečnost každého člověka, se kterou souvisí i celková kvalita člověka a navazující termín „sociální prestiž“. Fakt, že si člověka vážíme a považujeme ho za osobnost, vystihuje jeho ocenění. S podobnou myšlenkou se můžeme setkat už v první části kapitoly, kde jsem čerpala z knihy od Smékala, který pojem osobnost pojil s apelem na významnost člověka.⁴⁴

Osobnost pojíme také s adaptací na prostředí, která je spojená se specifickým způsobem uvažování, prožívání a chování. Každá osobnost si sama určuje vlastní cíle, i jak bude chápat sama sebe a své okolí. Emoční prožívání přímo vychází z našich temperamentových dispozic. Zatímco kognitivní funkce primárně nezávisí v takové míře na osobnostních vlastnostech. Osobnost zahrnuje, jak objektivně měřitelné stránky, tak subjektivní pojetí, do kterého můžeme řadit například pojetí sama sebe nebo vědomí vlastní identity. Osobnost vyznačují dílčí aspekty neboli osobnostní vlastnosti, které vymezují obecnější tendence ke specifickému způsobu reagování. K potřebné informační hodnotě musí být osobnostní charakteristiky stabilní a konzistentní, musí jít tedy o trvalejší dispozice.⁴⁵

1.3.1 Přístupy k pojmu osobnost v různých vědních disciplínách

V této kapitole bych chtěla navázat na předchozí definici pojmu osobnost od Vágnerové a rozvést ji ve vztahu k jednotlivým vědním disciplínám. Tato kapitola mi má pomoci lépe pochopit pojem osobnost ve spojitosti se zařazením do větší škály vědních disciplín. Vědní disciplíny a z nich vyplývající odborné poznatky se budou nadále odrážet v mé praktické části. Konkrétněji pro lepší představu i lektor tance přemýšlí o svém psychickém zdraví, stejně tak je součástí určité sociální skupiny a vychovává svou skupinu skrze jeho pedagogické i výchovné působení, v rámci volného času vychovávaných.

⁴³ VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychologie osobnosti*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2010, s. 11-13

⁴⁴ Tamtéž, s. 11-13

⁴⁵ Tamtéž, s. 11-13

Sociologie

Hlavní rozdíl psychologie a sociologie je v pojetí individua se svou osobností. Z pohledu sociologie můžeme mluvit o atomu, zatímco u psychologie se bavíme o univerzu. Ovšem i přesto mají k sobě tyto dva vědní obory blízko. Konkrétněji, když si představíme sociologický jev, můžeme ho považovat do jisté míry za souhrn individuálních reakcí jedinců na konkrétní situaci.⁴⁶ V sociologii není důležitá osobnost sama o sobě, ale její vztah ke společnosti, kterou společně utváříme. Konkrétně se jedná například o sociální skupiny nebo vrstvy. Osobnost je pro sociologii prostředkem pro určení konkrétních sociálně typických rysů.⁴⁷

Pedagogika

V pedagogice se pojí pojem osobnost s rozvíjením a formováním osobnosti, které je dále nastaveno podle ideálu osobnosti dané společnosti. Především je ale osobnost pokládána za východisko, podmínku a cíl výchovy. Za osobnost se považuje člověk, který je dostatečně vzdělaný a vychovaný. Učitelé i vychovatelé jsou směřováni právě k tomu, aby formovali své žáky správným směrem.⁴⁸ Pedagog je příkladem modelu osobnosti. Děti by od něho měly v nejlepším případě přirozeně převzít jeho zapálení do oboru a pohled na vzdělání. Pedagogové také ovlivňují důležité procesy, spojené s vytvářením životních rolí a samostatného rozvoje dětské osobnosti.⁴⁹ „V nápravné pedagogice⁵⁰ je to ještě jasnější. Zde jde o to, aby se rozrušily nežádoucí komplexy představ, postojů a citů a aby se místo nich vytvořily nové komplexy, umožňující normální, zdravé zapojení se do společnosti.“⁵¹

⁴⁶ ŘÍČAN, Pavel. *Psychologie osobnosti: obor v pohybu*. 6., rev. a dopl. vyd., V Grada Publishing 2. Praha: Grada, 2010, s. 17

⁴⁷ SMĚKAL, Vladimír. *Pozvání do psychologie osobnosti: člověk v zrcadlení [i.e. zrcadle] vědomí a jednání*. 3., opr. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2009, s. 13

⁴⁸ Tamtéž, s. 14

⁴⁹ ŘÍČAN, Pavel. *Psychologie osobnosti: obor v pohybu*. 6., rev. a dopl. vyd., V Grada Publishing 2. Praha: Grada, 2010, s. 20

⁵⁰ Jan Mauer zavedl termín nápravná pedagogika. Vědní obor má za cíl pomáhat „abnormálním“ jedincům k tělesnému uzdravení a podněcovat jejich vývoj tělesným a duševním cvičením. Ovšem v dnešní době už se místo nápravné pedagogiky používá termín pedie.

⁵¹ ŘÍČAN, Pavel. *Psychologie osobnosti: obor v pohybu*. 6., rev. a dopl. vyd., V Grada Publishing 2. Praha: Grada, 2010, s. 20

Psychologie

Zaobírá se problematikou osobnosti, z obecného a individuálního hlediska. Zaměřuje se také na vymezení obecných struktur osobnostních vrstev a na vyjasnění způsobu jejich fungování i vzájemné souvztažnosti. Tyto struktury pomáhají předpovídat jejich uplatnění v každodenním fungování. Konkrétněji psychologie osobnosti se zaobírá zjišťováním a zkoumáním sociálních, biologických a kulturních faktorů, které jsou úzce spjaty s rozvojem osobnosti.⁵²

Za kritiku psychologie osobnosti můžeme považovat fakt, že v mnoha případech se opírá o teorie a modely, které jsou jen na popisné úrovni. V některých studiích se setkáváme s označením osobnosti jako běžného označení objektu, který pozorujeme, nebo je předmětem naší praxe. Vývoj pojetí osobnosti předchází v psychologii různá teoretická východiska a školy, které mohly v určitých případech působit i protichůdně, vzájemně se lišily a neustále liší. Odlišnosti jsou závislé na neustálém vyvíjení v jednotlivých oblastech.⁵³ „V psychologii termín osobnost stále častěji označuje jednotu psychických procesů, stavů a vlastností, souhrn vnitřních determinant prožívání a chování: přesouvá se tedy „zvenčí dovnitř“.“⁵⁴ Můžeme tedy říci, že pojem osobnost je velice rozsáhlé téma a nelze její význam obsáhnout do jediné definice. V závislosti na předchozím tvrzení je zřejmé, že se mnoho autorů potýká s rozdílným formálním vymezením.⁵⁵

Pro větší porozumění pojmu osobnost z psychologického hlediska v dnešní době bych ráda ještě zmínila definici od Blatného: „K základním tématům psychologie osobnosti v současné době patří: biologická báze osobnosti (temperament), rysy, motivy, kognice (self) a utváření a vývoj osobnosti.“⁵⁶

V první kapitole jsem vymezila pojetí rozvoje osobnosti od různých autorů a nastínila odlišnosti v interpretacích a definicích. Tato kapitola byla na místě vzhledem k názvu mé bakalářské práce a k objasnění klíčové terminologie. V další podkapitole jsem už konkrétněji

⁵² VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychologie osobnosti*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2010, s. 25

⁵³ SMÉKAL, Vladimír. *Pozvání do psychologie osobnosti: člověk v zrcadlení [i.e. zrcadle] vědomí a jednání*. 3., opr. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2009, s. 17

⁵⁴ Tamtéž, s. 17

⁵⁵ BLATNÝ, Marek. *Psychologie osobnosti: hlavní témata, současné přístupy*. Praha: Grada, 2010. Psyché (Grada), s. 12

⁵⁶ Tamtéž, s. 13

vypsala faktory i oblasti rozvoje osobnosti, ze kterých budu nadále vycházet v mé praktické části. Na závěr jsem definovala osobnost a zařadila ji do větší škály vědních disciplín, které mají sloužit k lepšímu porozumění celého kontextu práce a zároveň se opět prolínají i s praktickou částí. Celá tato kapitola funguje jako podklad pro vyjasnění pojmů, praktickou část a k začlenění rozvoje osobnosti do kontextu s pedagogem volného času a výukou street dance. K začlenění rozvoje osobnosti do kontextu posloužily v průběhu této kapitoly i poznatky z mé vlastní zkušenosti.

2 PEDAGOGIKA VOLNÉHO ČASU

Ve druhé kapitole je mým cílem objasnit pojem pedagogiky volného času, dále také náplň práce pedagoga volného času, za kterého považuji i lektora tance street dance. Lektori tance street dance se stávají v praktické části respondenty celého výzkumu. Dále zmiňuji podkapitulu o volném čase a volnočasových aktivitách, do kterých podle mého názoru můžeme zařadit i výuku street dance, Tato první kapitola slouží k vysvětlení pedagogiky volného času, ve které zmiňuji také synonyma pojmu pedagogiky volného času, které se používají v anglickém jazyce.

Pedagogika volného času se stává důležitým odvětvím pedagogiky, především proto, že se zabývá volným časem různých věkových skupin, které mohou díky pedagogice volného času smysluplně trávit svůj volný čas. Můžeme se setkávat s podobnými ekvivalenty v anglickém jazyce, například „extracurricular activities“ nebo „leisure and education“. V mezinárodních termínech se používá za synonymum pedagogiky volného času i mimoškolní vzdělávání. Hlavní náplní této disciplíny je tedy volný čas, který je trávený se specifickou částí populace, od dětí a mládeže, po dospělé i seniory.⁵⁷ Ovšem předmět pedagogiky volného času je obsáhlejší a zabývá se podle Průchy: „1. Obsahem, formami a prostředky edukačních aktivit pro kultivaci individuálně a společensky prospěšného trávení volného času u dětí a mládeže, 2. Činností školských a jiných zařízení, která zabezpečují edukaci ve volném čase, 3. Teorií a výzkumem toho, jak současná mládež (resp. i jiné skupiny populace) tráví volný čas v podmínkách soudobého stavu společnosti“⁵⁸

2.1 Pedagog volného času

Tato první podkapitola slouží k vysvětlení pojmu pedagoga volného času a jeho náplně práce. Dále nastiňuje, kde pedagog volného času působí a kdo se stává cílovými skupinami v jeho práci. Pomocí této podkapitoly zmiňuji také vysoké nároky, které jsou na pedagoga volného času kladeny a které mohou přispívat ke zkvalitnění jeho práce a zároveň zvyšují pravděpodobnost efektivity jeho pedagogického působení, skrze volný čas vychovávaných.

Pedagog volného času uskutečňuje ve své práci přímou výchovně-vzdělávací činnost, proto ho považujeme za pedagogického pracovníka. Jeho uplatnění je především ve střediscích volného času, ale i v dalších neškolských zařízeních. Neškolské zařízení

⁵⁷ PRŮCHA, Jan. *Přehled pedagogiky: úvod do studia oboru*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2006, s. 93

⁵⁸ Tamtéž, s. 93-94

můžeme rozdělovat na osvětové, sociální a kulturní zařízení. Do neškolských zařízení můžeme řadit také taneční centra, která jsou pro moji práci klíčová, protože se v nich může odehrávat výuka street dance. Většina času, kterou pedagog volného času tráví s vychovávanými, je v rámci jejich volného času. Vychovávanými mohou být děti předškolního věku, ale i dospívající. Také dospělí, kteří už mohou chodit do práce a senioři, kteří se stále vzdělávají a rozvíjejí v různých volnočasových aktivitách.⁵⁹

*„S výchovou ve volném čase bezprostředně souvisí záměrné a cílevědomé utváření životního stylu. Využívání volného času je jeho součástí.“*⁶⁰ Utváření životního stylu závisí i na čase, který mu jedinec obětuje, na charakteru aktivity a aplikovaných postupech při kurzu. Životní styl považujeme za spojení životních požadavků jedince, které aktivně ve svém životě prosazuje.⁶¹ Pedagog volného času zastává mnoho rolí, se kterými by se měl naučit pracovat. Mohou nastat situace, kdy se stává pro vychovávané rádcem, kamarádem, učitelem nebo zastupuje úlohu náhradního rodiče. Převažuje zde individuální práce a práce v menších skupinách, ve kterých pedagog volného času volí především aktivizující metody.⁶²

Podle Pávkové: *„Nároky kladené na osobnost pedagoga jsou vysoké. Je samozřejmé, že neexistuje ideální pedagog, který všechny uvedené požadavky splňuje. Každý má své silné a slabé stránky. Velmi důležitá je úroveň sebepoznání, sebehodnocení, práce na sobě, snaha odstraňovat nedostatky a co nejlépe uplatnit své schopnosti.“*⁶³ Klíčové je umět se svými schopnostmi správně nakládat a snažit se je zdokonalovat. Dalším důležitým předpokladem pro efektivní práci pedagoga volného času je kvalitní komunikace, se kterou souvisí i umění naslouchat. Pedagog volného času vede určitý počet lidí a důležitý je tedy i přirozený respekt, který pomáhá k lepšímu fungování vztahu mezi vychovávajícími a vychovávaným.

⁵⁹ HÁJEK, B., B. HOFBAUER a J. PÁVKOVÁ. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. Praha: Portál, 2008, s. 68-69

⁶⁰ Tamtéž, s. 69

⁶¹ Tamtéž, s. 68-69

⁶² Tamtéž, s. 132

⁶³ PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času*. V Praze: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2014, s. 106

Skupina lidí, se kterou pedagog volného času pracuje, se velice rychle proměňuje vzhledem k aktivitám a situacím, a proto vyžaduje také schopnost přizpůsobovat se.⁶⁴

Z mé zkušenosti taneční lektorky mohou potvrdit i důležité činitele, kterými jsou smysl pro humor a tvořivost. Jakoukoliv skupinu dětí, dospělých a seniorů může nadchnout váš zápal pro danou činnost a tvořivé postupy při aplikovaných aktivitách, a když ji ještě propojíte se značnou dávkou humoru, pak je pravděpodobnost dobrého fungování skupiny mnohem vyšší.

Za neefektivní způsob považují Hájek, Hofbauer a Pávková pedagoga, který nemá dostatečnou autoritu. Jeho výchovný styl je do takové míry liberální, že děti vyloženě prahnou po jakémkoliv řádu a pravidlech. Druhý extrém nastává ve chvíli, kdy je pedagog ve svém stylu jednání příliš autoritativní až agresivní a děti si připadají, že postrádají jakoukoliv svobodu. Za ideální způsob stylu výchovy pedagoga je podle mého názoru pokládán demokratický. Ve vztahu mezi pedagogem a vychovávanými je ideální, aby panoval vzájemný respekt. Pedagog volného času by měl umět správně odhadnout schopnosti svých svěřenců a klást na ně přiměřené nároky. S tím souvisí i poskytnutí dostatečného prostoru pro vyjádření přání vychovávaných a nápadů, které mohou rozvíjet i samotného pedagoga. Kritika směrem k vychovávaným by neměla být zmíněna v afektu, ale naopak vyslovena v první osobě. Je proto žádoucí osvojit si asertivní dovednosti a techniky, které mohou být pedagogovi v mnoha směrech nápomocné.⁶⁵

2.2 Vymezení volného času

Podle Hofbauera považujeme volný čas za časový úsek, ve kterém jsme plní očekávání a účastníme se ho na základě svobodné volby. Předpokládáme, že nám trávení volného času přinese příjemné zážitky a uspokojení. Volný čas nám může také poskytnout odpočinek, snažíme se například regenerovat po celém dnu ve škole nebo v práci. Další funkcí je zábava, která je prospěšná především pro naše psychické zdraví. V neposlední řadě považujeme za důležitou funkci rozvoj osobnosti, při kterém můžeme být součástí budování naší kultury a zároveň rozvíjet naše tvořivé já. Z historického kontextu je důležitým jménem Michael Damay, který už před druhou světovou válkou uveřejnil soubor prací o volném čase dětí a mládeže. V těchto souborech definoval volný čas z hlediska biologického, sociálního,

⁶⁴ HÁJEK, B., B. HOFBAUER a J. PÁVKOVÁ. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. Praha: Portál, 2008, s. 133

⁶⁵ Tamtéž, s. 134-135

politického i pedagogického. Zmiňuje také informace o tehdejší Československu, například o konkrétních volnočasových aktivitách a institucích státu, které byly zřízeny pro využití volného času.⁶⁶

Podle Hájka: „*Volný čas chápeme jako dobu, která člověku umožňuje svobodnou volbu činnosti.*“⁶⁷ Sféru povinností můžeme chápat jako protiklad ke sféře volného času. Pokud rozumně nakládáme s volným časem, může vzkvétat nejen naše psychické zdraví, které jsem zmiňovala v předchozím odstavci, ale i tělesné. Pro podávání lepších výkonů je proto prospěšné, když se již v mládí naučíme správně nakládat s naším volným časem. Pedagogické ovlivňování volného času považujeme za nezbytný proces a klíčovou součást výchovného působení pedagoga volného času. Skrze výchovné působení pedagoga ve volném čase se očekává, že bude pedagog vychovávaného vést správným směrem. Pedagogové volného času by proto měli posilovat schopnost pozitivně motivovat, být ve výchovném působení citliví a pokusit se informace vychovávaným podávat nenásilnou formou. U volnočasových aktivit je totiž účast naprosto dobrovolná a proto je žádoucí také pestrost volnočasových aktivit, která zvyšuje pravděpodobnost, že bude vychovávaného aktivita bavit a naplňovat.⁶⁸

2.3 Volnočasové aktivity

Každý z nás je v průběhu života součástí různorodých prostředí, ve kterých se účastní volnočasových aktivit. Tyto aktivity nám pomáhají v získávání praktických i teoretických znalostí, skrze které se učíme poznávat, uspokojovat své potřeby a zdokonalovat se v našich zájmech. Volnočasové aktivity se díky příznivému vývoji stávají důležitým činitelem v našich životech a klíčovou oblastí v rozvoji naší osobnosti. Děti a mladiství zastávají k volnočasovým aktivitám rozdílné postoje, které bych v této kapitole chtěla na začátek zmínit.⁶⁹

Podle Hájka, Hofbauera a Pávkové rozdělujeme děti do tří skupin, podle jejich postojů k aktivitám. V první skupině dětí je zájem o volnočasové aktivity intenzivní. Děti skrze volnočasové aktivity naplno uspokojují své zájmy a podněty, které s nimi souvisí, využívají.

⁶⁶ HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004, s. 13-14

⁶⁷ HÁJEK, Bedřich. *Děti, vedoucí, volný čas*, Praha, Institut dětí a mládeže, 2004, s. 28

⁶⁸ HÁJEK, B., B. HOFBAUER a J. PÁVKOVÁ. *Pedagogika volného času*. 2., přeprac. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2010, s. 28

⁶⁹ HÁJEK, B., B. HOFBAUER a J. PÁVKOVÁ. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. Praha: Portál, 2008, s. 8

Ve druhé skupině je vztah mezi dětmi, využíváním volnočasových institucí a jejich aktivitami jen občasný. Děti a mladiství přicházejí s těmito institucemi do konfliktu, což může například znamenat, že je aktivity nebaví nebo nesouhlasí s autoritami, které vedou volnočasové aktivity a to může zapříčinit prohlubování nezájmu. Třetí skupina nijak nevyužívá možnosti se účastnit volnočasových aktivit. Jsou k nim zcela laxní, nijak děti nemotivují, ani neoslovují. Skrze hodnocení v rámci volnočasových aktivit si účastníci mohou dokázat svou vlastní fyzickou i psychickou sílu. Z volnočasové aktivity se může stát trvalý zájem, který celoživotně v mnoha směrech ovlivňuje rozvoj jejich osobnosti.⁷⁰

Volnočasové aktivity jsou velice četné a různorodé. Jedinec, který je součástí volnočasové aktivity, se stává aktivním účastníkem a spolutvůrcem. Vyskytují se již v předškolním věku, děti se učí velice brzy fungovat v odlišných prostředích, zpracovávat různé obsahy a formy aktivit, které s nimi souvisejí. Děti a mládež se díky volnočasovým aktivitám učí vytvářet si vztahy ke svému okolí a připravují se na individuální i společenské uplatnění se v rodině. Co se týká seniorského věku, v této specifické věkové kategorii se volí volnočasové aktivity, které jsou přiměřené věku. Senioři už mají zkušenosti z minulosti, které mohou pozitivně ovlivňovat rozvíjení jejich nových zájmů.⁷¹

Ke konci této kapitoly bych ráda zmínila, že podle našich a zahraničních údajů roste frekvence volnočasových aktivit a to především u sportovních aktivit.⁷²

2.3.1 Zařízení volnočasových aktivit – tzv. mimoškolní výchova

V dalších odstavcích zmiňuji několik zařízení, ve kterých se uskutečňují volnočasové aktivity. Mým cílem je nastínit vám náplně zmíněných zařízení a poukázat na jejich odlišnosti a společné znaky.

Pávková⁷³ je rozděluje takto:

- Školní kluby

Zaměřují se především na střední školní věk a období základní školy. Děti a dospívající mají v tomto věku už ustálenější představu o zájmových činnostech, které je naplňují.

⁷⁰ HÁJEK, B., B. HOFBAUER a J. PÁVKOVÁ. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. Praha: Portál, 2008, s. 8

⁷¹ Tamtéž, s. 28

⁷² Tamtéž, s. 40

⁷³ PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení volného času*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2001, s. 45-46

V současné době školních klubů ubývá a to především kvůli ekonomickým obtížím škol. Tím pádem pedagogické ovlivňování volného času dospívajících rapidně klesá. Tento fakt považujeme za znepokojivý vzhledem k významnosti výchovného hlediska v problematickém období dospívání.

- Střediska pro volný čas dětí a mládeže

Do těchto středisek řadíme i domy dětí a mládeže nebo stanice zájmových činností. Jedná se o organizovanou činnost, která může mít formu kroužků, prázdninových táborů i příležitostných soutěží. Jedinci jsou pod odborným pedagogickým dohledem a zúčastnit se jich mohou většinou děti, mládež a někdy také rodiče s dětmi a další zájemci. Chod středisek je nastaven podle daných kritérií jednotlivých středisek.

- Církev a náboženská společenství

Do této skupiny můžeme zařadit například salesiánská střediska mládeže. Náplň jejich působení je ve výchovných činnostech ve volném čase jedince, v duchu křesťanských myšlenek.

- Základní umělecké školy a jazykové školy

Umělecké školy se zabývají přípravou žáků na pozdější studium na středních a vysokých uměleckých školách. Navštěvují je děti, mládež i dospělí, kteří jsou zainteresováni v esteticko-výchovné oblasti.

Prostředí, ve kterém trávíme svůj volný čas, můžeme dělit i jiným způsobem a to podle Hájka⁷⁴:

- Školy (mateřské, základní, střední, základní umělecké školy)
- Školská zařízení (školní družiny, školní kluby)
- Nestátní neziskové organizace a také komerční subjekty
- Domácí prostředí (byt nebo dům, ve kterém jedinec žije)
- Veřejná prostranství (například ulice, parky, restaurace, diskotéky)

Ve druhé kapitole jsem objasnila předmět pedagogiky volného času, s tím související náplň práce pedagoga volného času a nároky, které jsou na tuto profesi kladeny. Dále také zmiňuji definici volného času a jeho funkce. Posledními podkapitolami jsem vysvětlila

⁷⁴ HÁJEK, B., B. HOFBAUER a J. PÁVKOVÁ. *Pedagogika volného času*. 2., přeprac. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2010, s. 31

volnočasové aktivity, odlišné přístupy dětí k volnočasovým aktivitám a na závěr je uveden výčet zařízení volnočasových aktivit, do kterých řadíme i taneční centra. Konkrétně bych podle mého názoru zařadila taneční centra do komerčních subjektů, která jsou zmíněna u rozdělení podle Hájka.

3 STREET DANCE

V poslední kapitole teoretické části píší o specifickém druhu tance, který se nazývá street dance. Lektori street dance a jejich výuka se v praktické části stávají klíčovými prvky celého výzkumu. Taneční styl street dance se zatím nedostal v dostatečné míře do povědomí lidí, což je podmíněno především tím, že se u nás rozvíjel až na konci minulého století. Proto nejdříve vysvětluji, co street dance znamená, jeho historii, poukážu na několik tanečních stylů, které patří do street dance a následně stručně vysvětlím jejich charakteristiku. Ke konci této kapitoly píší i o pár tanečních centrech, které se objevují na území České republiky, do kterých jsem zařadila také taneční centrum, kde působím jako taneční lektorka.

Street dance můžeme definovat takto: „*Neformální styl tance, s energickými pohyby, který vznikl venku na ulicích nebo v nočních klubech*“⁷⁵ Do České republiky se první zmínky dostávají v roce 1980, ale plně se rozvíjí až po sametové revoluci. Po sametové revoluci byla v České republice konečně možnost dozvědět se více informací o hip hopové kultuře, inspirovat se z ní a získat podložené zdroje, ze kterých se daly budovat základy v České republice.⁷⁶ Součástí street dance je více tanečních stylů a o některých z nich budu psát konkrétněji v dalších kapitolách. Každý styl, který patří do street dance má svou vlastní techniku a vychází z jiné hudby. Na první pohled mohou styly street vypadat vizuálně naprosto odlišně, ale na druhou stranu vycházejí z podobných klíčových prvků, mezi které můžeme zařadit například „groove“⁷⁷, originalitu, kreativitu i sociální interakci.⁷⁸

3.1 Historie street dance

Tato podkapitola vysvětluje základy hip hopové kultury z historického hlediska. Nejdříve zmiňuji historii v USA, ve které se street dance poprvé objevil. Dále navazuji na dělení hip hopové kultury a historické souvislosti street dance v České republice, které jsou doplněny o poznatky tanečníka Fiedlera.

⁷⁵ Cambridge Advanced Learner's Dictionary & Thesaurus, Cambridge University Press, [online]. [cit. 2021-3-30]. Dostupné z: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/street-dance>

⁷⁶ FIEDLER, Martin. *Hip hop forever*. Olomouc: HANEX, 2003, s. 4

⁷⁷ Groove považujeme za přirozený pohyb tělem, který zatancujeme, když slyšíme beaty („určité rány v hudbě“) v hudbě daného stylu street dance, existují dokonce různé druhy.

⁷⁸ Louglin, Lucy. What is street dance. In: Elevate arts [online] 16. 5. 2017 [cit. 2021-01-31]. Dostupné z: <https://elevateartsuk.co.uk/what-is-street-dance/>

Street dance vychází z afroamerické hudby a je považován za poslední proud, který vzniká z afroamerického hip hopu. Až v 70. letech 20. století se hip hopová hudba, ze které tanec street dance vychází, dostává do světového povědomí. Hip hop se postupem času stává kulturou, která nezahrnuje jen hudbu, ale i umění. Stává se z něho originální životní styl a vyznačuje se také specifickým smýšlením a oblékáním.⁷⁹ Jedna z prvních hip hopových akcí se odehrála v části New Yorku, která se jmenuje Bronx. V Bronxu se překvapivě na 70. léta nehrála disco hudba, ale DJ Kool Herc začal hrát své hip hopové gramofonové desky, především pro afroamerické publikum. Postupem času se v průběhu celé akce začali vybírat moderátoři, kteří provázeli celou akcí a čas od času do hip hopové hudby přidávali i své rýmy a vymyšlené texty. Hip hopová hudba, která se začala hrát stále častěji na tanečních akcích v 70. letech, byla prvním impulsem pro vznik nových tanečních kresek, ze kterých se později vybudoval tanec street dance.⁸⁰ Hip hop v USA reflektoval sociální, ekonomickou i politickou situaci. Hip hopová kultura by se neměla považovat za pouhou pomíjivou módu nebo mládežnické hnutí. Naopak se hip hop stal kulturním a intelektuálním fenoménem, který si zasluhuje stejné vědecké studium jako ostatní afroamerická umělecká a kulturní hnutí, jako je například Blues nebo Jazz.⁸¹

Hip hopová kultura v sobě zahrnuje čtyři základní oblasti, kterými jsou mc-ing (rapping), dj-ing, graffiti⁸² a breaking, které vysvětlím dále v textu. Mc-ing považujeme spolu s dj-ingem za hudební složky hip hopové kultury. Mc-ing neboli rapping je rapování, které se postupem času stává součástí hip hopové hudby. Člověk v rapu „mluví“ do hudby, která je většinu času hip hopově zabarvená a mapuje svůj život, myšlenky nebo i sociální interakce. Jediný rozdíl mezi těmito dvěma pojmy je, že dj-ing provozuje člověk, který už vytvořenou hudbu mixuje a přetváří, zatímco rapper ji tvoří sám, sám ji „namlouvá“. Mezi výtvarný aspekt hip hopové kultury patří graffiti a mezi taneční složku patří breaking, ze kterého street dance vychází. V této době už je rozdělení jiné a taneční styl break dance

⁷⁹ FIEDLER, Martin. *Hip hop forever*. Olomouc: HANEX, 2003, s. 5-11

⁸⁰ Hip hop revolution, Season 1, Episode 1, Banger Films, Darby Wheeler, Canada, Netflix, 2016

⁸¹ ALRIDGE, Derrick P. a STEWART, James B. Introduction: Hip hop in history: Past, Present and Future. In: *The Journal of African American History*. Vyd. 3. Chicago: The University of Chicago Press on behalf of Association for the Study of African American Life and History, 2005, 90(3), str. 190-195, [online]. [cit. 2021-3-28]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/pdf/20063997.pdf?refreqid=excelsior%3A8aaac48ce7a912cf3fd3701cc01f7f49>

⁸² Jedná se o druh výtvarného umění, pracující s technikou sprejových barev a fixů. Toto umění můžeme nejčastěji spatřit na zdech budov, veřejné dopravě nebo ve vestibulu metra.

řadíme pod nadřazený název, ve kterém jsou zařazené i jiné styly a to pod název street dance.⁸³

Hip hopová kultura ovlivnila a stále ovlivňuje již zmíněný styl oblékání. Skupiny lidí v USA, kteří hip hopovou hudbou žili, si oblékali především volné mikiny s kapucemi, stylové tenisky a široké kalhoty. Pohyb je ve zmíněném volnějším oblečení lépe zdůrazněn a nepřekáží tanečnickovi v jeho aktivitě. Mnoho tanečnicků v současné době má na svém oblečení i logo svého tanečního centra nebo také přezdívku, která se v jejich taneční skupině používá. Především u tanečnicků stylu break dance můžeme zpozorovat i jiné vybavení, které jim zjednodušuje tancování. Například chrániče, vycpávky nebo ochranné přilby.⁸⁴

Podle mého názoru je v současnosti styl oblékání stále důležitou složkou vyjádření tanečnicka. Každý styl ve street dance má totiž svá specifická východiska oblékání, ze kterých vycházíme. Můžeme se inspirovat, jak v hudebních videoklipech, které využíváme jako lektoři pro své choreografie, tak z taneční komunity kolem nás. V dnešní době máme možnost sledovat své taneční vzory i na sociálních sítích, které jsou v tomto směru velkou výhodou. Co se týká tanečních soutěží, oblékání je jednou z nejdůležitějších vizuálních aspektů. Snažíme se být především výrazní, sjednocení a volíme oblečení tak, aby bylo pohodlné i efektivní. Efektivitou myslím zdůraznění pohybů, které díky specifickému oblečení lépe vyniknou.

Fiedler odpovídá v rozhovoru⁸⁵ z roku 2011 na situaci, která byla na počátku vzniku street dance v České republice. Na začátku rozhovoru mluví o vzniku Street dance po roce 1989, kdy už v České republice nebylo zakázáno pouštět afroamerickou hudbu. Je zakladatelem taneční skupiny Beat up. Zmiňuje, že první impuls vnímal, když shlédnul videoklip na MTV stanici. Pozoroval v televizi hudebníka MC Hammera a byl jím fascinovaný. Postupem času se dostával na lekce českých lektorů, od kterých se učil kroky ze zmíněných videoklipů. Ovšem po dvou letech měl pocit, že se od českých lektorů naučil maximum možného ve street dance a začal si vytvářet své vlastní taneční kreace. Vzpomíná také na první taneční soutěže, kde byli v porotě zastoupeni tanečníci, kteří tancovali disco a soustředili se na show dance, tedy nerozuměli do hloubky street dance. Až v roce 2005

⁸³ FIEDLER, Martin. *Hip hop forever*. Olomouc: HANEX, 2003, s. 5-11

⁸⁴ FIEDLER, Martin. *Hip hop forever*. Olomouc: HANEX, 2003, s. 12-13

⁸⁵ Historie české street dance scény. In: Beatlife.cz - because beat is your life [online] 26. 5. 2011 [cit. 2021-01-31]. Dostupné z: <https://beatlife.cz/index.php/tanec/item/796-historie-ceske-street-dance-sceny>

navštívil jako jeden z prvních tanečníků z České republiky taneční legendy a zakladatele tanečního stylu street dance v New Yorku.

3.2 Taneční styly

V této kapitole bych ráda představila pár tanečních stylů, které patří pod street dance. Tato kapitola má sloužit k lepší představě, jak taneční styly vypadají, z čeho vycházejí a na jakou hudbu se tancují.

Lockin

Mezi zakladatele tohoto tanečního stylu se považuje Don Campbell, který v roce 1969 rozšířil povědomí o lockinu mezi pouličními tanečníky. Poté v roce 1973 založil skupinu The Lockers a položil základy lockin pohybů. Lockin byl dříve určen především pro pobavení publika, ve své podstatě měl tanečník znázorňovat klauna. Definují ho rychlé, až přehnané pohyby, které se kombinují s krátkými pauzami. Jeden ze základních pohybů je tzv. „lock“. Tanečník lockinu se snaží napodobovat ve svém tanci každodenní všední situace, kterými jsou například telefonování, koukání se na hodinky nebo pohrávání si s kapesníkem. Zároveň je pro lockin typické vyjádření svobody a emocí, které zachycovalo tehdejší funkový taneční styl. Lockin se tancuje na funky hudbu, které v té době vládnul interpret James Brown, který se stal pro lockin tanečníky obrovskou ikonou. Lockin považujeme za styl, který otevřel cestu celému hip hopu.⁸⁶

House dance

House dance vzniká v 80. letech 20. století a stále se formuje. Za prvotní impuls se považuje klub Warehouse v Chicagu, kde poprvé místo hip hopu hrál DJ housovou hudbu. Postupem času se house dance budoval především v New Yorku, ve kterém se dále vyvíjel a zpopularizoval. Vychází z afrických a latinských stylů, mezi které patří salsa nebo step. House dance je zaměřen zejména na rychlé pohyby nohou, které jsou obohaceny o ladný pohyb trupu, který jen jemně doplňují ruce a zbytek těla.⁸⁷

⁸⁶ Lockin, taneční styl. In: HDC Taneční centrum [online]. [cit. 2021-01-31]. Dostupné z: <https://www.hdc.cz/tanecni-styly/lockin/>

⁸⁷ House dance. In: 331 Dance studio Olomouc [online]. [cit. 2021-01-31]. Dostupné z: <https://www.331.cz/tanecni-styly/house-dance/>

Dancehall

Tento taneční styl pochází z Jamajky a z jejích národních a společenských tanců. Je zároveň propojený s latinsko-americkými tanci. Klíčovou rolí je zde být sexy a energický. Jedná se o taneční styl, ve kterém jsou tanečníci velice kontaktní. Tančí ho především ženy, ale čím dál, tím více se k ženským tanečnicím přidávají i muži, kteří si dancehall tvoří k obrazu svému. Mezi typické pohyby patří izolace, rozsahy a rytmické pohyby hrudníkem a boky, které mají znázorňovat ženské přednosti.⁸⁸

3.3 Taneční centra v ČR

V této poslední kapitole mé teoretické části zmíním několik tanečních center, které jsem si vybrala. Nejen z Prahy, ale i z celé České republiky.

HDC Praha

Zakladatelem tohoto tanečního klubu je Martin Hladík, který absolvoval taneční konzervatoř Jaroslava Ježka a v roce 1997 založit klub HDC Praha. HDC je zkratkou pro Hladík dance center. Považuje se za úspěšnou taneční skupinu, která umožňuje ve velké kvalitě realizaci volnočasových aktivit a mimoškolního vzdělávání v tanci. Vyučují několik tanečních stylů, od street dance, po jazz dance, muzikálové tance i balet. Se svými tanečními choreografiemi se stali několikrát mistry České republiky, jak v kategorii street dance, tak v kategorii show. HDC Praha má svá taneční centra v několika částech Prahy, konkrétně na Střížkově, v Krči a také vyučují v několika školách.⁸⁹

HDC Praha je skupinou, ve které tancuji už od 7 let. Začínala jsem jako tanečnice a po nějaké době jsem dostala nabídku na lektorství taneční skupiny, která je mírně pokročilá. Od 9let jsem absolvovala taneční soutěže v České republice i v zahraničí na mistrovství Evropy a mistrovství světa. Kromě soutěží jsem byla také součástí divadelních projektů, které jsme s HDC Praha připravili, například v Salesiánském divadle. V 17 letech jsem svůj domovský klub na nějakou dobu opustila a zkusila taneční lekce v jiné taneční skupině s názvem Dance Academy Prague, kde jsem si rozšířila obzory o další taneční lektory a styly street dance.

⁸⁸ Dancehall: tanec původem z Jamajky. In: T-Bass taneční skupina [online]. [cit. 2021-01-31]. Dostupné z: <https://www.t-bass.cz/o-nas/street-dance/dancehall/>

⁸⁹ O NÁS. In: HDC Taneční centrum [online]. 31. 5. 2016 [cit. 2021-01-31]. Dostupné z: <https://www.hdc.cz/clanky/o-nas/>

Beat up

Tuto taneční skupinu založil už zmíněný Martin Fiedler a to v roce 1993 v Brně. Postupem času se centrum rozšířilo i do Ostravy a Zlína a nyní má přes 300 tanečníků. Učí děti od 4let, až po juniory, dospělé a pořádají lekce i pro rodiče tanečníků. Také se pyšní několika tituly z mistrovství České republiky a patří mezi první vzniklé skupiny v České republice, které se specializují na street dance.⁹⁰

Dance way

Ve srovnání s předchozími tanečními skupinami byla taneční skupina Dance Way založena až v roce 2007, pod vedením Adély Bučkové. Nejdříve tato taneční skupina začínala pracovat jen s dětskou kategorií, ale postupně se rozrůstala a v současné době má přes 200 tanečníků. Stejně jako Beat up mají skupiny od pětiletých dětí, až po skupiny s názvem „Punkies“, kde tancují matky tanečníků z Dance Way. Snaží se o rodinnou atmosféru a taneční lektoři si vychovávají už od útlého věku. Jejich hlavním cílem je, aby se pro tanečníky jejich skupiny stal tanec nedílnou součástí jejich života.⁹¹

Podle mého názoru je taneční skupina Dance Way velice specifická, především díky jejich nepřetržité disciplíně. Jejich taneční vystoupení jsou bezesporu jedny z nejkvalitnějších, které jsem v Praze viděla. Ovšem komunikace, která probíhala na tanečních soutěžích mezi lektory a jejich tanečníky byla podle mého názoru příliš přísná, důsledná a naprosto neosobní.

Ve třetí kapitole jsem objasnila, kde street dance vzniká a jakým způsobem se dostává tento styl tance do České republiky. Z rozhovoru s Fiedlerem, který je zakomponován do podkapitoly historie street dance, lépe vyplývá, jaká byla situace u zrodu street dance v České republice z pohledu tanečníka. Dále jsem popsala pár vybraných tanečních stylů, které patří do street dance a slouží k lepší představě, jak street dance vypadá. Ke konci třetí kapitoly jsou popsány taneční centra v České republice, včetně mého domovského klubu s názvem HDC Praha.

⁹⁰ O nás: kdo jsme a co děláme. In: Beat up, dance studio Ostrava. [online]. Aktualizace: 2019 [cit. 2021-01-31]. Dostupné z: <http://ostrava.beatup.cz/cz/>

⁹¹ Danceway. In: Danceway: Dance school. [online]. [cit. 2021-01-31]. Dostupné z: <https://danceway.cz/o-dance-way/>

PRAKTICKÁ ČÁST

4 Cíl výzkumu

Cílem výzkumu bylo zjistit spojitost mezi pedagogy volného času, konkrétně lektory street dance a rozvojem jejich osobnosti skrze výuku street dance. Zaměřuji se na specifické oblasti rozvoje osobnosti, které jsou zmíněny již v teoretické části. Mezi vybrané oblasti rozvoje osobnosti patří efektivní komunikace, zátěžové situace, vztahy, dále zdravé sebevědomí, postoje a hodnoty a sebe prezentace. Celý výzkum bude založen na osobních zkušenostech lektorů street dance a jejich subjektivních názorech.

5 Formulace hypotéz

Pro stanovení hypotéz jsem použila termín výuka street dance, který zahrnuje nejen přímou pedagogickou činnost, ale i další působení lektora tance, které je s výukou street dance spojeno. Konkrétně se jedná o komunikaci a výchovné působení na soustředěních, na soutěžích, před a po lekci street dance. Pojem výuka street dance obsahuje také přípravu na lekce, která spočívá v organizaci hodiny. Od výběru správné hudby, po vymýšlení choreografií a náplně hodiny.

H1: Pedagog volného času vnímá, že výuka street dance rozvíjí jeho sociální dovednosti

H2: Pedagog volného času pocítuje, že se skrze výuku street dance buduje jeho osobnostní rozvoj

6 Charakteristika zkoumaného souboru

Respondenty výzkumu se stali lektori street tance, kteří působili nebo stále působí v tanečních centrech, především v České republice. Jedna skupina lektorů street dance, která odpověděla na můj dotazník, působí v tanečním centru na Slovensku. Celkový počet respondentů je 82 a všichni respondenti vyplnili dotazník přes přímý odkaz. 52 respondentů jsem oslovila přímo, především přes sociální sítě instagram a messenger. Zbylým 30 respondentům byl přímý odkaz poslán skrze lektory street dance, kteří byli mnou přímo osloveni a kteří souhlasili s tím, že dotazník zašlou i mezi další lektory street dance, kteří s nimi působí ve stejném tanečním centru.

7 Metodologie

7.1 Výzkumná metoda

Pro výzkum rozvoje osobnosti pedagogů volného času v kontextu výuky street dance jsem použila kvantitativní metodu, konkrétně dotazník – viz příloha. Podle Chrásky: „*Samotný dotazník je soustava předem připravených a pečlivě formulovaných otázek, které jsou promyšleně seřazeny a na které dotazovaná osoba (respondent) odpovídá písemně.*“⁹²

Dotazník byl zcela anonymní. V úvodu jsem se představila a zmínila, jaký je cíl mé práce a pro koho je dotazník určen. Dotazník je rozdělen na šest oblastí rozvoje osobnosti a dohromady se jedná o 18 otázek. Dotazník se skládá z uzavřených, otevřených i polootevřených otázek. Forma otázek je u každé oblasti rozvoje osobnosti shodná. Začíná se uzavřenou otázkou, dále se navazuje na polootevřenou otázku, kde je vybrán výčet možností a také možnost jiné odpovědi. Otázky k jednotlivým oblastem vždy končí otevřenou otázkou, která slouží k hlubšímu zamyšlení se nad dalšími osobními zkušenostmi a poznatky, které respondenty k tématu napadali.

Vzhledem k obsáhlosti tématu rozvoje osobnosti jsem si vybrala jen několik oblastí rozvoje osobnosti, které mě nejvíce zaujaly, ve spojitosti s tématem výuky street dance. Dotazník je rozdělen na dva hlavní okruhy rozvoje osobnosti, kterými se stávají sociální dovednosti a osobnostní rozvoj. Do sociálních dovedností jsem zařadila témata komunikace, zátěžových situací a vztahů. Co se týká osobnostního rozvoje, zaměřila jsem se na zdravé sebevědomí, postoje a hodnoty a také na sebe prezentaci.

7.2 Způsob provedení výzkumu (sběr dat)

Vzhledem k pandemické situaci jsem dotazník vytvořila a poslala lektorům street dance pouze přes internetovou platformu survio. V úvodu jsem se představila a zmínila, jaký je cíl mé práce a pro koho je dotazník určen. Jsem si vědoma nevýhod online dotazníku, ale v mém případě jsem měla štěstí, protože si lektori na dotazník vyhradili potřebný čas a odpovědi dávaly téměř vždy smysl.

Díky tanečnímu prostředí, ve kterém se pohybuji jako lektor street dance, jsem měla tu výhodu, že jsem neměla problémy se sháněním kontaktů na lektory street dance. K lepší komunikaci přispěly i sociální sítě, kde jsem měla možnost oslovit i lektory, které osobně

⁹² CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (Grada), s. 158

neznám. Nejdříve jsem oslovila lektory přímo zprávou a zasláním internetového odkazu a poté většina oslovených lektorů zaslala dotazník i dalším lektorům street dance z jejich domovské taneční skupiny. Vyplnění dotazníku trvalo respondentům obvykle od 3-10 minut. Překvapila mě otevřenost a vstřícnost lektorů, kteří mi až na pár výjimek vždy odepsali.

8 Limity výzkumu

Za limit výzkumu považuji fakt, že jsem nemohla docházet do tanečních center a tím pádem jsem neměla tu možnost dohlédnout na vyplňování dotazníku. Věřím, že, kdybych byla přítomna při vyplňování dotazníku, tak mi otevřené otázky vyplní větší počet respondentů a tím pádem bych mohla získat i zajímavější výsledky. Můj původní plán výzkumu byl propojit kvantitativní metodu, konkrétně dotazník a kvalitativní metodu, ve které bych použila polostrukturovaný rozhovor, což se bohužel kvůli pandemické situaci nepodařilo uskutečnit.

Za další nedostatek se může jevit přátelská provázanost mezi mnou a respondenty, díky které jsem většinu respondentů osobně znala a předpokládala určitou škálu odpovědí. Je zde také pravděpodobnost, že respondenti, kteří mě znají, mohli otázky upravovat dle mých očekávání.

9 Výsledky dotazníku

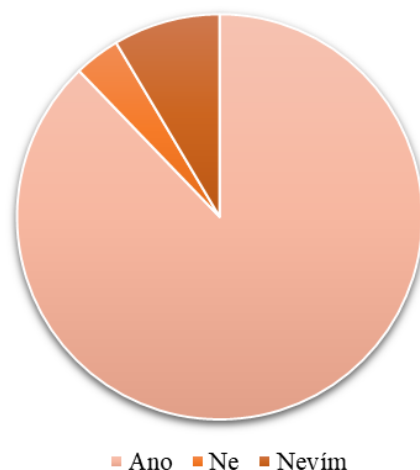
9.1 KOMUNIKACE

Otázka č. 1A) Napomáhá Vám výuka street dance k rozvoji Vašich komunikačních dovedností?

87,8 % respondentů (tedy 72 lidí) souhlasilo s tím, že výuka street dance napomáhá k rozvoji jejich komunikačních dovedností. 8,5 % lektorů tance (tedy 7 lidí) neví, zda výuka street dance napomáhá k rozvoji jejich komunikačních dovedností a pouhých 3,7 % respondentů (tedy 3 lidé) si nemyslí, že výuka street dance napomáhá k rozvoji jejich komunikačních dovedností.

Překvapilo mě, že drtivá většina respondentů si je jistá tím, že výuka street dance napomáhá k rozvoji jejich komunikačních dovedností, protože z mé zkušenosti taneční lektorky se lektoři tance zaměřovali spíše na taneční choreografii než na kvalitní komunikaci ve skupině. Domnívám se, že tím pádem lektoři tance pravděpodobně přemýšlí o svých komunikačních dovednostech v rámci výuky street dance. Zároveň si myslím, že výsledky této otázky zvyšují pravděpodobnost, že se lektoři tance snaží ve výuce street dance své komunikační dovednosti rozvíjet.

1A) Komunikace

Graf 1 – Rozvoj komunikačních dovedností

Otázka č. 1B) Pomáhají Vám některé z níže uvedených možností k efektivnější komunikaci se svými žáky při výuce street dance? (zaškrtněte libovolný počet odpovědí)

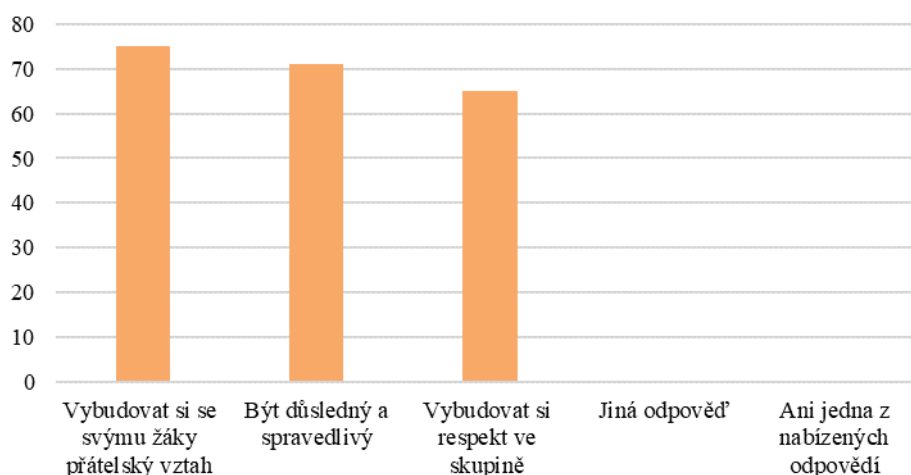
V této otázce bylo na výběr z více možností a respondent mohl zaškrtnout libovolný počet odpovědí. Zároveň poslední možností byla „Jiná odpověď“, u které mohl respondent odpovědět svými slovy. Možnosti byly následující:

- a) Vybudovat si se svými žáky přátelský vztah
- b) Vybudovat si respekt ve skupině
- c) Být důsledný a spravedlivý
- d) Ani jedna z nabízených odpovědí
- e) Jiná odpověď:

Nejčastější odpověď byla „Vybudovat si se svými žáky přátelský vztah“, tuto možnost zvolilo 91,5 % respondentů (tedy 75 lidí). 86,6 % respondentů (tedy 72 lidí) odpovědělo, že k efektivnější komunikaci se svými žáky při výuce street dance jim napomáhá „Být důsledný a spravedlivý“. 79,3 % respondentů (tedy 65 lidí) odpovědělo, že k efektivnější komunikaci se svými žáky při výuce street dance jim pomáhá také „Vybudovat si respekt ve skupině“. Většina respondentů tedy zvolila kombinaci všech tří možností. Možnost „Jiné odpovědi“ nezvolil žádný respondent, stejný případ byl i u odpovědi „Ani jedna z nabízených možností“, kterou také nezaškrtnul žádný z respondentů.

Očekávala jsem, že vybudování si respektu skončí s přehledem na prvním místě, protože taneční skupina se zaměřuje především na taneční výkon, při kterém je potřeba jako lektor tance mít vybudovaný respekt. Ovšem překvapilo mě, že pro většinu respondentů se stává nejdůležitějším faktorem pro efektivnější komunikaci vybudování si přátelského vztahu se svými žáky, který si podle mých zkušeností budují lektori spíše se skupinami, které jsou věkově podobné tanečnímu lektorovi.

1B) Komunikace

Graf 2 – Efektivnější komunikace (možnosti)

Otázka č. 1C) Pokud Vás ještě cokoliv napadá, vzhledem k tématu komunikace ve výuce street dance, zde je prostor pro Vaše názory, úvahy, myšlenky

Tato otázka byla otevřená a odpovědělo na ní 24 lidí, tedy 29,3 % respondentů. Odpovědi byly často zaměřené na komunikaci mezi tanečním lektorem a jeho žákem, konkrétně 18,3 % respondentů (tedy 15 lidí) zmínilo tento vztah, ve spojitosti s tématem komunikace ve výuce street dance. Například zde zaznělo „*Je důležité, aby komunikace byla oboustranná*“ nebo „*Komunikace vytváří osobní vztah a důvěru, když je vedena správným směrem*“. Ve druhé nejčastější odpovědi se objevovala spojitost mezi komunikačními dovednostmi, získanými skrze výuku street dance a jejich vlivem na používání těchto komunikačních dovedností mimo taneční skupinu. Tuto spojitost zmínilo 8,5 % respondentů (tedy 7 lidí). Odpovědi byly například „*Při výuce street dance se mohu učit a nacvičovat mluvený projev, díky čemuž pak nejsem tolik nervózní ani při mluvení před skupinou jiných lidí*“ nebo „*Efektivní komunikační postupy, které jsem se naučila díky výuce street dance, nadále používám i v jiných z mých profesí*“. 1,2 % respondentů, tedy jeden člověk napsal odpověď, která byla ojedinelá. Zněla takto „*Ke kvalitní komunikace je potřeba v první řadě zjistit, co na danou skupinu platí a zda vůbec půjdou na tuto skupinu uplatňovat komunikační schopnosti, které jsem si ověřila v jiných tanečních skupinách*“.

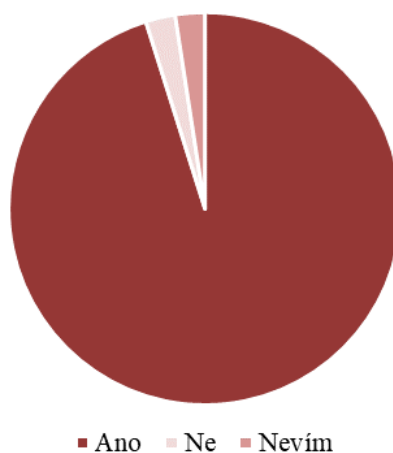
9.2 ZÁTĚŽOVÉ SITUACE

Otázka č. 2A) Rozvíjí se Vám díky výuce street dance sociální dovednost, konkrétně jednání v zátěžových situacích?

95,1 % respondentů (tedy 78 lidí) odpovědělo „Ano“, což znamená, že až na 4 respondenty se drtivá většina lektorů domnívá, že se díky výuce street dance rozvíjí jejich sociální dovednost, konkrétně jednání v zátěžových situacích. Pouhá 2,4 % respondentů (tedy 2 lidé) si nemyslí, že by výuka street rozvíjela jejich sociální dovednost, jednání v zátěžových situacích a zbylá 2,4 % respondentů (tedy 2 lidé) neví, zda se skrze výuku street dance rozvíjí jejich sociální dovednost, jednání v zátěžových situacích.

V porovnání s první otázkou, která se týkala rozvoje komunikačních dovedností skrze výuku street dance můžeme vidět, že se lektori street dance domnívají, že sociální dovednost, jednání v zátěžových situacích se rozvíjí skrze výuku street dance ještě o něco více než komunikační dovednosti, které také můžeme zařadit do sociálních dovedností. Ve výuce street dance jsou podle mého názoru zátěžové situace velice frekventované a proto mě odpovědi na tuto otázku nepřekvapily. Naopak mě v návaznosti na výsledek této otázky o to více zajímalo, jaké odpovědi budou u navazující otázky k zátěžovým situacím, ve které jsem vybrala výčet odpovědí.

2A) Zátěžové situace

Graf 3 – Jednání v zátěžových situacích

Otázka č. 2B) Považujete některé z těchto situací za náročné, v kontextu výuky street dance? (zaškrtněte libovolný počet odpovědí)

Forma otázek, která se týká oblastí rozvoje osobnosti, zůstává stejná, proto u této druhé otázky k zátěžovým situacím opět používám polootevřenou otázku. Na výběr dostali respondenti z těchto možností:

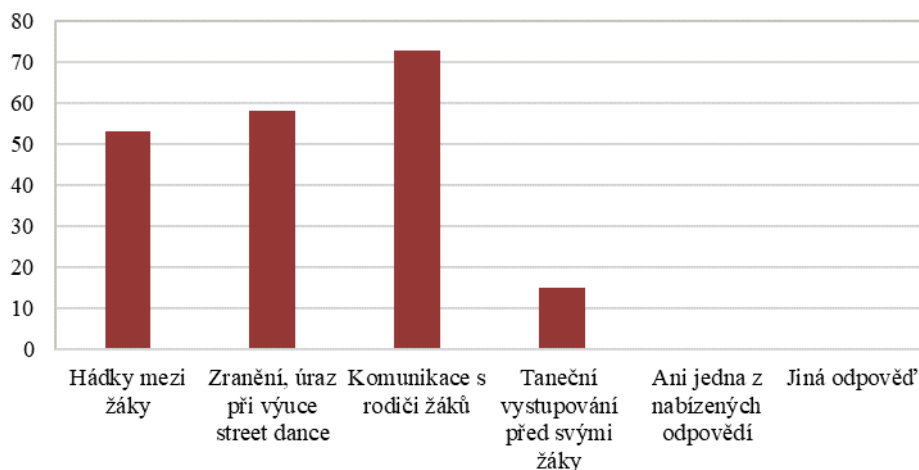
- a) Hádky mezi žáky
- b) Zranění, úraz při výuce street dance
- c) Komunikace s rodiči žáků
- d) Taneční vystupování před svými žáky
- e) Ani jedna z nabízených odpovědí
- f) Jiná odpověď:

89 % respondentů (tedy 73 lidí) vnímá za náročnou situaci při výuce street dance „Komunikaci s rodiči žáků“. Dalších 70,7 % respondentů (tedy 58 lidí) považuje „Zranění, úraz při výuce street dance“ za náročnou situaci, která může nastat při výuce street dance. Více než polovina respondentů, tj. 64,6 % (tedy 53 lidí) uvádí za náročnou situaci „Hádky mezi tanečníky“, při výuce street dance. Pouhých 18,3 % respondentů (tedy 15 lidí) zaškrtnulo odpověď „Taneční vystupování před svými žáky“. Tedy taneční vystupování před svými žáky vnímá 15 lektorů street dance jako náročnou situaci při výuce street dance. Odpovědi „Ani jedna z nabízených možností“ nebo „Jiná odpověď“ se neobjevily ani u jednoho z respondentů. U této otázky opět více než polovina respondentů vybrala více než jednu z nabízených možností.

Odpověď „Komunikace s rodiči žáků“ se stala nejčastější odpovědí na otázku č. 2B. Očekávala jsem, že tato odpověď bude častá, protože s rodiči žáku v rámci tanečních lekcí musíme řešit jako lektoři tance mnoho záležitostí. Konkrétně se může jednat o vybírání kostýmů na vystoupení nebo taneční soutěže, což bývá velice často téma četných diskusí, protože každému žákovi i rodiči se líbí něco jiného a také má jiné finanční prostředky, které může do kostýmů investovat. Naopak mě překvapilo, že možnost „Hádky mezi tanečníky“ se nestala nejčastější odpovědí, vzhledem k tomu, že hádky mezi žáky, především v pubescenci jsou v taneční skupině velice časté. Domnívám se, že důležitým faktorem, proč se hádky mezi tanečníky nestaly nejčastější odpovědí, může být soukromí žáků v šatnách a při jiných příležitostech. Své neshody mohou žáci ventilovat o samotě, bez přítomnosti lektora. Proto lektor tance nemusí o hádkách vědět a ani je případně řešit, což je ovšem jen má spekulace. Možnost „Taneční vystupování“ nevnímá ani čtvrtina respondentů

za náročnou situaci, tedy ověřila jsem si svůj názor, který potvrzuje, že si tanečníci jsou jisti svým tanečním uměním a vystupování pro ně nepředstavuje náročnou situaci.

2B) Zátěžové situace

Graf 4 – Náročné situace ve výuce street dance

Otázka č. 2C) Zde je opět prostor pro Vaše názory, postřehy, myšlenky k tématu zátěžových situací, v kontextu výuky street dance

Otázka č. 2C byla otevřená a odpovědělo na ní 24,4 % respondentů (tedy 20 lidí). 18,3 % (tedy 15 lidí) respondentů spojovalo ve svých odpovědích zátěžovou situaci s obecným fungováním taneční skupiny. Odpovědi byly například „*Za zátěžovou situaci považuji občas i samotnou lekci, kde se může spojit špatná nálada tanečníků a aspekt toho, že naučenou sestavu nezvládají*“ nebo „*Organizace a vedení celého týmu je jedna velká zátěžová situace*“. Zbýlých 5 respondentů, tedy 6,1 % vnímá, že skrze zátěžové situace, které zažívají ve výuce street dance, získávají zkušenosti a umí si pak lépe poradit i v zátěžových situacích, které se mohou objevit mimo výuku street dance. Odpovědi tvrdily například „*Zátěžové situace při výuce street dance mi dodávají mnoho zkušeností, ze kterých se mohu poučit a budu v budoucnosti umět lépe poradit*“ nebo „*Díky zátěžovým situacím, které jsem už za moji kariéru řešila, jsem se především naučila reagovat klidně a s rozmyslem, tento přístup aplikuji i v zátěžových situacích mimo taneční centrum*“.

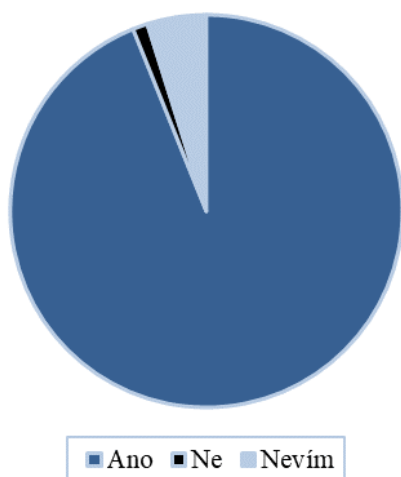
9.3 VZTAHY

Otázka č. 3A) Napomáhá Vám výuka street dance k navazování přátelských vztahů?

Většina respondentů, konkrétně 93,9 % respondentů (tedy 77 lidí) odpovědělo, že jim výuka street dance napomáhá k navazování přátelských vztahů. 4,9 % respondentů (tedy 4 lidé) neví, zda jim výuka street dance napomáhá k navazování jejich přátelských vztahů a jen jeden člověk (1,2% respondentů) odpovědělo, že lektorům street dance nenapomáhá výuka street dance k navazování jejich přátelských vztahů. Konec této otázky jsem doplnila pokynem, který navazoval na další otázku ohledně vztahů „Pokud odpovíte Ne, přeskočte otázku 3B“

Taneční centra, ve kterých děti, dospívající i dospělí tráví svůj volný čas, se stávají důležitou součástí budování sociálního života jedince a je tedy přirozené, že se zde mohou budovat i přátelské vztahy. Podle mého názoru, čím delší dobu strávíme s taneční skupinou, tím více prohlubujeme naše přátelské vztahy. Proto jsem tento výsledek očekávala, protože tanečníci spolu tráví svůj volný čas nejen před a po lekci, ale také na soustředěních, táborech a tanečních soutěžích.

3A) Vztahy

Graf 5 – Navazování přátelských vztahů

Otázka č. 3B) Objevují se některé z níže uvedených možností ve vašich přátelských vztazích, získaných skrze výuku street dance? (zaškrtněte libovolný počet odpovědí)

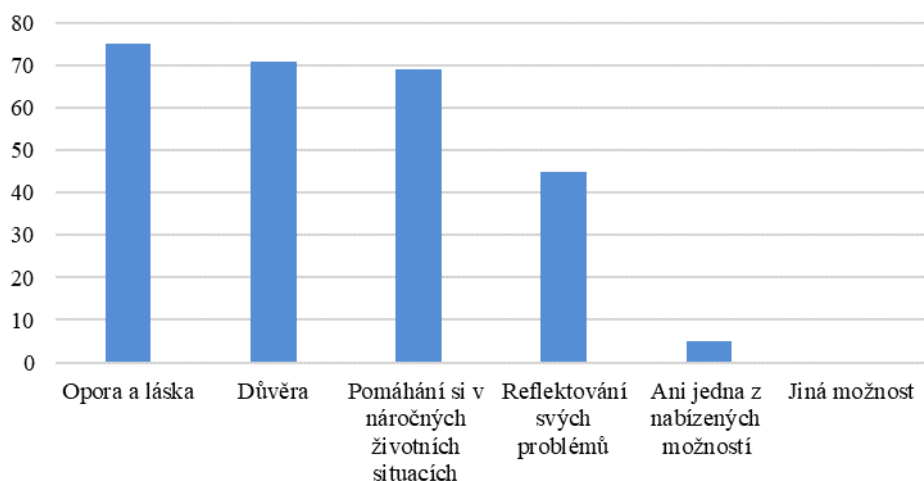
Tato otázka byla polootevřená a bylo na výběr z několika možností, včetně možnosti „Jiná odpověď“, kde měli respondenti možnost odpovědět svými slovy. Respondenti mohli zvolit libovolný počet odpovědí, na výběr bylo z těchto možností:

- a) Důvěra
- b) Reflektování svých problémů
- c) Pomáhání si v náročných životních situacích
- d) Opora a láska
- e) Ani jedna z nabízených odpovědí
- f) Jiná odpověď:

Největší počet respondentů, 91,5 % (tedy 75 lidí) vyplnilo, že „Opora a láska“ se objevuje v jejich přátelských vztazích, které byly získané skrze výuku street dance. 86,6 % respondentů (tedy 71 lidí) vnímá, že i důvěra se objevuje v jejich přátelských vztazích, které získali skrze výuku street dance. Dalších 84,1 % respondentů (tedy 69 lidí) zaškrtnulo, že ve svých vztazích, získaných skrze výuku street dance si také navzájem pomáhají v náročných životních situacích. 54,9 % respondentů (tedy 45 lidí) vnímá, že v přátelských vztazích, které si lektori tance získali skrze výuku street dance, si zároveň reflektují své problémy. 6,1 % respondentů (5 lidí) si vybralo možnost „Ani jedna z nabízených možností“. Tedy ani jedna z nabízených možností se neobjevuje v přátelských vztazích lektorů street dance, které získali skrze výuku street dance. Odpověď „Jiná možnost“ nezaškrtnl žádný z respondentů.

Odpovědi „Opora a láska“, „Důvěra“ a „Pomáhání si v náročných životních situacích“ se staly nejfrekventovanějšími odpověďmi. Z toho vyplývá, že vztahy, které si lektori street dance vybudovali skrze výuku street dance, jsou pro více než polovinu respondentů plné důležitých hodnot, které by se podle mého názoru měly objevovat ve vztazích, ať už jsou přátelského nebo partnerského rázu. Domnívám se, že pokud jsme si navzájem v našich vztazích oporou a cítíme lásku a důvěru od druhého člověka, naše sociální schopnosti se rozvíjejí a navzájem se jako přátelé či partneri můžeme také obohacovat v mnoha směrech našeho života.

3B) Vztahy

Graf 6 – Přátelské vztahy (možnosti)

Otázka č. 3C) Zda Vás napadají další poznatky a úvahy o vztazích, které se pojí s výukou street dance, zde máte prostor pro vyjádření

Tato otázka byla otevřená a odpovědělo na ní 25 lidí, tedy 30,5 % respondentů. Většina respondentů, která na tuto otázku odpověděla, tedy 20 lidí, konkrétně 24,4 % respondentů kladlo důraz ve svých odpovědích na vděčnost za vztahy, získané skrze výuku street dance. Například „*Díky výuce street dance jsem si našel své nejbližší přátele do života, jsem vděčný za tuto moji životní cestu*“. 1 člověk (tedy 1,2 % respondentů) zmínil vztahy ve spojitosti fungování výuky street dance a to tímto způsobem „*Vztahy ve skupině je důležité vnímat, ale nezatahovat jimi míru samotné výuky*“. Zbýlých 4,9 % respondentů (tedy 4 lidé) v této otevřené otázce zopakovali své odpovědi z předchozí otázky č. 3B. Tím pádem si pravděpodobně špatně přečetli otázku nebo chtěli znova poukázat na důležitost možností, které byly zmíněny v otázce č. 3B.

Velice zajímavá mi přišla odpověď, která zmiňovala, že jsou vztahy ve skupině důležité, ovšem neměli bychom jimi narušovat míru samotné výuky. Naprosto souhlasím s tím, že budování vztahů je důležitá součást fungování taneční skupiny, o tom už jsem se zmínila i v otázce č. 1B, kde se budování přátelských vztahů stalo pro lektory tance nejdůležitějším faktorem, vzhledem k efektivnější komunikaci při výuce street dance. Ovšem nemělo by podle mého názoru být poznat, při výuce street dance, ke komu z přátelského hlediska chováme větší sympatie. Domnívám se, že při vedení skupiny je potřeba být v tomto směru objektivní, aby nenastala situace, kdy se žák cítí odstrčený a v některých případech pravděpodobně i méněcenný.

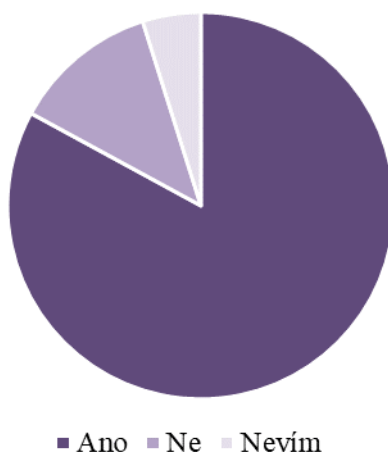
9.4 ZDRAVÉ SEBEVĚDOMÍ

Otázka č. 4A) Pomáhá Vám výuka street dance v budování Vašeho zdravého sebevědomí?

82,9 % respondentů (tedy 68 lidí) odpovědělo „Ano“, což znamená, že většina lektorů street dance souhlasila s tím, že jim výuka street dance pomáhá k budování jejich zdravého sebevědomí. Jen 12,2 % (tedy 10 lidí) si nemyslí, že výuka street dance pomáhá k budování jejich zdravého sebevědomí a 4,9 % (tedy 4 lidé) neví, zda výuka street dance pomáhá k budování jejich zdravého sebevědomí. Konec této otázky jsem opět doplnila pokynem, který navazoval na další otázku ohledně zdravého sebevědomí „Pokud odpovíte Ne, přeskočte otázku 4B“

Opět většina respondentů vnímá, že výuka street dance pomáhá v budování jejich zdravého sebevědomí. Zdravé sebevědomí je při tanci důležité, jak ve vedení skupiny, tak v tanečním vyjádření. Proto jsem mile překvapena z toho, že samotná výuka street dance lektorům v rozvíjení zdravého sebevědomí pomáhá. Myslím si, že budováním zdravého sebevědomí se zvyšuje pravděpodobnost, jak vyšší taneční sebejistoty lektora, tak rozvíjení komunikačních dovedností v rámci vedení skupiny.

4A) Zdravé sebevědomí

Graf 7 – Budování zdravého sebevědomí

Otázka č. 4B) Pociťujete v některých z níže uvedených situací své zdravé sebevědomí? (zaškrtněte libovolný počet odpovědí)

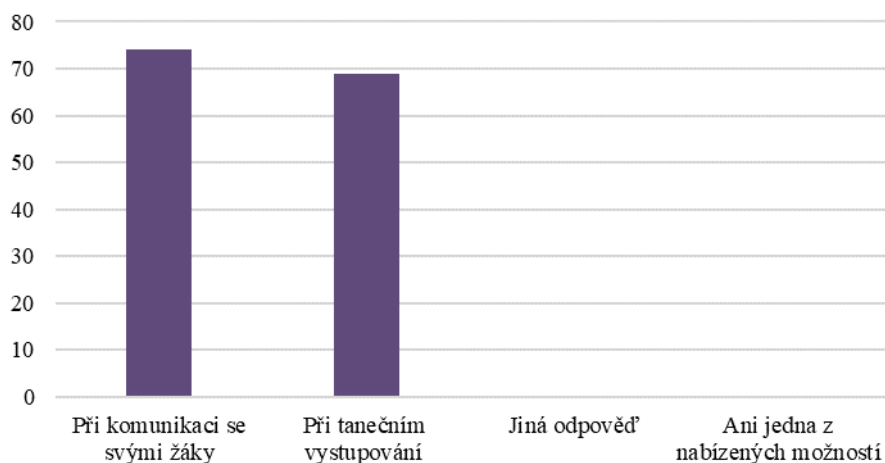
Otázka č. 4B byla polootevřená, bylo na výběr ze čtyř možností. Dvě možnosti znázorňovaly konkrétní situace a opět zde byla možnost i jiné odpovědi a možnosti „Ani jedna z nabízených možností“. Bylo možné zaškrtnout libovolný počet odpovědí.

Odpovědi byly sepsány takto:

- a) Při komunikaci se svými žáky
- b) Při tanečním vystupování
- c) Ani jedna z nabízených odpovědí
- d) Jiná odpověď:

Lektoři street dance, konkrétně 90,2 % respondentů (tedy 74 lidí), vnímá, že své zdravé sebevědomí pociťují především při komunikaci se svými žáky, v rámci výuky street dance. 84,1 % respondentů (tedy 69 lidí) se domnívá, že své zdravé sebevědomí nejvíce pociťují při tanečním vystupování. Odpovědi „Jiná odpověď“ a „Ani jedna z nabízených možností“ nezaškrtl žádný z respondentů.

4B) Zdravé sebevědomí

Graf 8 – Situace, ve kterých lektoři street dance pociťují zdravé sebevědomí

Otázka č. 4C) Zda Vás napadají ještě další úvahy nebo myšlenky k tématu zdravé sebevědomí ve výuce street dance, zde je prostor pro Vaši kreativitu

Na otázku č. 4C odpovědělo 17 lidí, tedy 20,7 % respondentů, což je stále alespoň necelá pětina respondentů. Většina respondentů, tedy 15 lidí, konkrétně 18,3 % spojovalo zdravé sebevědomí s určitými situacemi, skrze které se v rámci výuky street dance posiluje, či buduje. Nejdříve bylo zdravé sebevědomí v otevřených odpovědích spojováno se samotným tancem, například „*Myslím si, že pokud se tanečník ve stylech street dance cítí dobře a má možnost vyjadřovat tancem své pocity, do určité míry mu to pomáhá k budování zdravého sebevědomí*“. Dále byly odpovědi zaměřeny také na taneční soutěže a porovnávání se s ostatními tanečníky ve skupině. Byla zdůrazněna rivalita na tanečních soutěžích a v tanečních skupinách, která může podle respondentů pozitivně i negativně ovlivňovat

budování zdravého sebevědomí. 1 člověk (1,2% respondentů) zmínil v odpovědi jen „*Pokora*“. Z této odpovědi mohu jen usuzovat, zda respondent propojuje zdravé sebevědomí s pokorou, ovšem z jednoslovné odpovědi nemohu přesně vyvodit, v jaké souvislosti je tento vztah myšlen. U posledního respondenta, který odpověděl na tuto otevřenou otázku, byla odpověď specifická „*Zdravé sebevědomí je důležité – a myslím si, že se procesem vzdělávání ještě umocňuje*“. Procesem vzdělávání zde mohl podle mého názoru respondent myslet, jak taneční vzdělávání ve stylech street dance, tak obecné vzdělávání se například skrze různé kurzy či semináře, které se týkají čehokoliv, od komunikace, po asertivní dovednosti nebo psychologické kurzy. Ovšem podle odpovědi bohužel nemohu přesně určit, jak danou myšlenku respondent myslel.

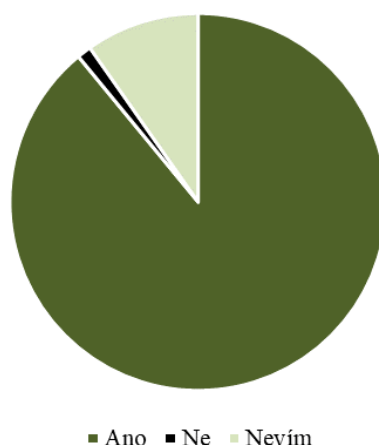
9.5 POSTOJE A HODNOTY

Otázka č. 5A) Přispívá Vám výuka street dance k ustálení Vašich životních postojů a hodnot?

Drtivá většina respondentů, konkrétně 89% (tedy 73 lidí) odpovědělo, že výuka street dance přispívá k ustálení jejich životních postojů a hodnot. 9,8 % respondentů (tedy 9 lidí) neví, zda výuka street dance přispívá k ustálení jejich životních postojů a hodnot. Pouze 1,2 % respondentů (tedy 1 člověk) vnímá, že výuka street dance nepřispívá k ustálení jeho/jejich životních postojů a hodnot.

Myslím si, že se lektor street dance obklopuje taneční komunitou, se kterou si postupem času buď formuje společné postoje a hodnoty nebo o nich díky konverzacím s ostatními tanečníky alespoň přemýšlí. Tyto získané postoje a hodnoty, které se mohou samozřejmě s ohledem na věk měnit, lektor dále zastává v taneční skupině, kterou vede a může v tomto ohledu inspirovat i další generaci tanečníků.

5A) Postoje a hodnoty

Graf 9 – Ustálení životních postojů a hodnot

Otázka č. 5B) Jsou pro Vás některé z níže uvedených hodnot důležité, vzhledem k Vaší práci lektora tance street dance? (zaškrtněte libovolný počet odpovědí)

Tato otázka byla polootevřená a respondenti měli možnost vybrat libovolný počet odpovědí. Kromě hodnot, ze kterých měli respondenti na výběr, byly v otázce i možnosti „Ani jedna z nabízených možností“ a „Jiná odpověď“, u které měli respondenti možnost odpovědět svými slovy. Vybrala jsem výčet těchto možností:

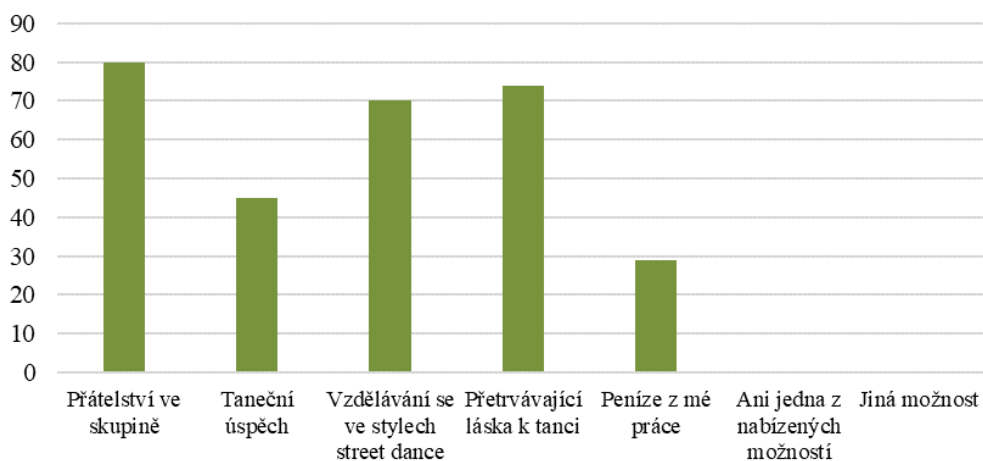
- Přátelství ve skupině
- Taneční úspěch
- Vzdělávání se ve stylech street dance
- Přetrvávající láska k tanci
- Peníze z mé práce
- Ani jedna z nabízených odpovědí
- Jiná odpověď:

80 respondentů, tedy 97,6 % odpovědělo, že „Přátelství ve skupině“ považují za důležitou hodnotu, vzhledem k jejich práci lektora street dance. 90,2 % respondentů (tedy 74 lidí) považuje „Přetrvávající lásku k tanci“ za důležitou hodnotu, která napřímo souvisí s jejich prací pedagoga volného času. Třetí nejčastější odpovědí bylo „Vzdělávání se ve stylech street dance“, tuto odpověď zvolilo 85,4 % respondentů (tedy 70 lidí). Za další důležitou hodnotu, vzhledem k práci pedagoga volného času, považují lektori street dance také „Taneční úspěch“. Tuto odpověď zvolilo 54,9 % respondentů (tedy 45 lidí). Mezi

poslední zmíněnou hodnotu patří „Peníze z mé práce“, kterou zvolilo 35,4 % respondentů (tedy 29 lidí). Ani jeden z respondentů nezvolil odpovědi „Ani jedna z nabízených možností“ nebo „Jiná možnost“.

Možnost „Peníze z mé práce“ skončila na posledním místě z výběru zmíněných hodnot, konkrétně tuto možnost zvolila více než třetina respondentů. Z toho tedy vyplývá, že více než peníze z lekcí je pro lektory tance důležitější přátelství ve skupině, stejně tak jako přetrvávající láska k tanci a vzdělávání se ve stylech street dance. Možnost „Přátelství ve skupině“ zvolilo nejvíce respondentů, už z předchozích otázek můžeme tedy vidět, že přátelství se stává v mnoha aspektech rozvoje osobnosti lektorů tance důležitou součástí života lektora, v rámci výuky street dance. Zároveň mě překvapilo, že odpověď „Taneční úspěch“ zvolilo jen něco málo přes polovinu respondentů, protože podle mého názoru některé soutěžní skupiny ve street dance se nezajímají o nic jiného, než o to, aby byly v tanci úspěšnější. Taneční úspěch ale pro každého tanečníka může znamenat něco jiného, například od vítězství v soutěži, po spolupráci s oblíbeným hudebním interpretem nebo módní značkou.

5B) Postoje a hodnoty

Graf 10 – Důležité hodnoty pro lektory street dance

Otázka č. 5C) Pokud Vás napadají další poznatky k postojům a hodnotám v kontextu výuky street dance, zde je prostor pro Vaše myšlenky a úvahy

Otázka č. 5C byla otevřená a odpovědělo na ni už jen 10 respondentů, tedy 12,2 %. Nejčastěji byly zmiňovány odpovědi, kde se buď opakovaly hodnoty z otázky č. 5B nebo se kladl důraz na výuku street dance jako na práci lektora, která ho baví a naplňuje.

Jeden respondent byl specifický svou odpovědí, která zněla „*Hodnoty jsou důležité, my máme ve skupině i etický kodex, kde odkazujeme na hodnoty, které chceme mít a rozvíjet*“.

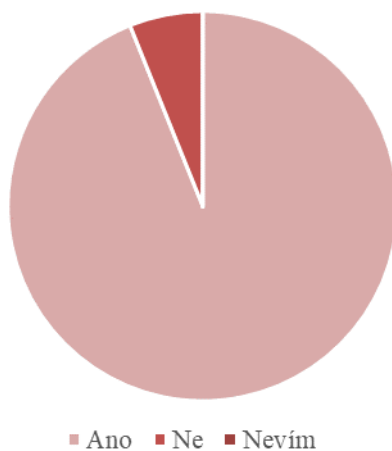
9.6 SEBEPREZENTACE

Otázka č. 6A) Pomáhá Vám Výuka street dance rozvíjet se ve své sebe prezentaci?

Většina respondentů, konkrétně 93,9 % (tedy 77 lidí) odpovědělo, že jim výuka street dance pomáhá rozvíjet se ve své prezentaci. Pouhých 6,1 % (tedy 5 lidí) vnímá, že jim výuka street dance nepomáhá v rozvíjení jejich sebe prezentace. Žádný z respondentů nevybral možnost „Nevím“. Tedy žádný z respondentů nemá dojem, že neví, zda výuka street dance pomáhá rozvíjet jeho sebe prezentaci. Konec této otázky jsem doplnila ještě prosbou, která zněla „Pokud odpovíte Ne, přeskočte otázku 6B“

V tanci je podle mého názoru sebe prezentace extrémně důležitá pro celkový dojem tanečníka, proto mě nepřekvapilo, že drtivá většina odpověděla, že jim výuka street dance pomáhá rozvíjet se ve své sebe prezentaci.

6A) Sebe prezentace

Graf 11 – Rozvoj sebe prezentace

Otázka č. 6B) Pomáhají Vám některé z níže uvedených možností ke zlepšování sebe prezentace ve výuce street dance? (zaškrtněte libovolný počet odpovědí)

Otázka č. 6B) byla polootevřená, stejně jako u ostatních polootevřených otázek v dotazníku zde byla i možnost „Jiné odpovědi“ a „Ani jedna z nabízených možností“. Respondent mohl vybrat libovolný počet odpovědí.

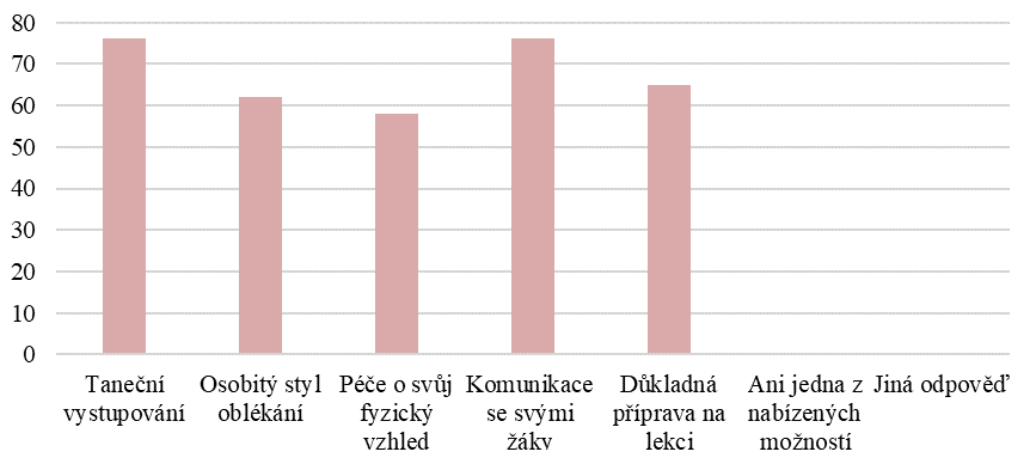
Na výběr bylo z těchto možností:

- a) Taneční vystupování
- b) Osobitý styl oblékání
- c) Péče o svůj fyzický vzhled
- d) Komunikace se svými žáky
- e) Důkladná příprava na lekci
- f) Ani jedna z nabízených odpovědí
- g) Jiná odpověď:

Dvě nejčastější odpovědi byly „Taneční vystupování“ a „Komunikace se svými žáky“, na tyto otázky odpovědělo 92,7 % respondentů (tedy 76 lidí). „Taneční vystupování“ a „Komunikace se svými žáky“ tedy nejvíce pomáhá ke zlepšování sebe prezentace ve výuce street dance. 79,3 % respondentů (tedy 65 lidí) se domnívá, že ke zlepšování sebe prezentace ve výuce street dance přispívá také „Důkladná příprava na lekci“. 75,6 % respondentů (tedy 62 lidí) odpovědělo, že ke zlepšování sebe prezentace při výuce street dance pomáhá „Osobitý styl oblékání“ a 70,7 % respondentů (tedy 58 lidí) vnímá, že „Péče o svůj fyzický vzhled“ hraje také roli při zlepšování sebe prezentace ve výuce street dance. Možnosti „Ani jedna z nabízených možností“ a „Jiná odpověď“ nezvolil ani jeden z respondentů.

Domnívám se, že se člověk prezentuje, jak svým vnějším vzhledem, tak i mluveným projevem, neverbální komunikací a v tanci především taneční sebe prezentací. Tudíž mě nepřekvapuje, že odpovědi na tuto otázku byly vcelku vyrovnané. I když nejčastějšími odpověďmi byly „Taneční vystupování“ a „Komunikace se svými žáky“, tak i osobitý styl oblékání a péče o svůj fyzický vzhled se stávají pro lektory důležitou součástí sebe prezentace, v rámci výuky street dance.

6B) Sebe prezentace

Graf 12 – Zlepšování sebe prezentace (možnosti)

Otázka č. 6C) Pokud Vás napadají další myšlenky k sebe prezentaci ve výuce street dance, zde je prostor pro Vaše vyjádření

Otázka č. 6C byla otevřená a odpovědělo na ni 5 lidí, tedy 6,1 % respondentů. Bohužel čím více otázek měli respondenti za sebou v dotazníku, tím méně odpovídali na otevřené otázky. Všichni respondenti popisovali ve svých odpovědích situace při výuce street dance, které podle jejich názoru pomáhají ke zlepšení sebe prezentace. Respondenti například odpověděli „*Budování své sebe prezentace nejvíce pociťuji, když učím žáky choreografii, musím mít srozumitelný projev, ale do toho je i důležité si dávat pozor na dynamiku pohybů a přesnost*“.

10 Výsledky výzkumu

Hypotézy:

H1: Pedagog volného času vnímá, že výuka street dance rozvíjí jeho sociální dovednosti

Hypotéza č. 1 se výsledky výzkumu potvrdila. Do sociálních dovedností jsem zařadila 3 hlavní oblasti, kterými byly komunikace, zvládnání zátěžových situací a vztahy. Co se týká oblasti komunikace, 87,8 % respondentů odpovědělo, že si myslí, že výuka street dance napomáhá rozvíjet jejich komunikační dovednosti. V sociální dovednosti, konkrétně ve zvládnání zátěžových situací odpovědělo dokonce 95,1 % respondentů, že se skrze výuku street dance rozvíjí jejich sociální dovednost, zvládnání zátěžových situací. V poslední oblasti vztahů vnímá 93,9 % respondentů, že jim výuka street dance napomáhá k navazování přátelských vztahů.

H2: Pedagog volného času pociťuje, že se skrze výuku street dance buduje jeho osobnostní rozvoj

Hypotéza č. 2 se výsledky výzkumu potvrdila. Do osobnostního rozvoje lektora street dance jsem zařadila témata zdravého sebevědomí, postojů a hodnot a také téma sebe prezentace. 82,9 % respondentů se domnívá, že výuka street dance pomáhá budovat jejich zdravé sebevědomí. 89 % respondentů si myslí, že výuka street dance přispívá k ustálení jejich životních postojů a hodnot a drtivá většina respondentů, konkrétně 93,9 % odpovědělo, že jim výuka street dance také pomáhá rozvíjet se ve své sebe prezentaci.

11 Diskuse

Každou oblast rozvoje osobnosti, zmíněnou v mém výzkumu, jsem obohatila o další doplňující otázky, které měly sloužit k lepšímu vhledu do jednotlivých témat. V dalších odstavcích bych ráda poukázala na pár zajímavých výsledků, které jsou doplněny o mé komentáře. Začnu tedy první oblastí, kterou byla komunikace. Nejčastějšími odpověďmi, které se týkaly efektivnější komunikace s žáky, byly „Vybudovat si se svými žáky přátelský vztah“ a „Být důsledný a spravedlivý“. Jak už bylo zmíněno ve výsledcích výzkumu, byla jsem překvapená, že se nejdůležitějším faktorem nestal „Vybudovat si respekt ve skupině“, protože vybudování si respektu lektora považují ve výuce street dance za klíčový prvek pro výkonnostní progres v tanci. Důležitost přátelství se prolínala i skrze jiná témata. Například v tématu, které se týkalo postojů a hodnot, se přátelství ve skupině stalo nejdůležitější hodnotou pro lektory street dance. Nejenom, že výuka street dance podle otevřených otázek pomáhá rozvíjet komunikační dovednosti, které lektori street dance využívají i mimo taneční centra, ale skrze efektivní komunikaci si mohou budovat i kvalitní přátelské vztahy, které se prolínají do osobního života a upevňují budování sociálních dovedností.

V tématu s názvem „Zvládání zátěžových situací“, považují lektori tance za nejnáročnější situaci „Komunikaci s rodiči žáků“, při které se opět prolínají komunikační dovednosti lektora, které si díky časté komunikaci s rodiči žáků mohou posilovat. Z otevřené otázky ohledně zátěžových situací jsem se zároveň dozvěděla, že někteří lektori street dance považují dokonce i samotnou výuku street dance za náročnou situaci. V tomto případě je podle mého názoru na místě zvážit z pohledů lektorů, zda je pro ně tato profese ideální a popřemýšlet nad tím, co by případně prospělo k lepšímu fungování skupiny.

Posledním tématem, které bylo zařazeno do sociálních dovedností, se týkalo navazování přátelských vztahů. Z odpovědí je zřejmé, že vztahy, které lektori street dance získali díky výuce street dance, se opírají o důležité hodnoty, které jsou podle mého názoru klíčem ke kvalitnímu netoxickému přátelskému vztahu. Nehledě na to, z otevřené otázky, týkající se vztahů, na kterou bohužel odpovědělo už jen něco málo přes třetinu respondentů, je evidentní, že vztahy, které si lektori získali díky výuce street dance, jsou pro ně cenné a váží si jich.

Co se týká zdravého sebevědomí, které jsem zařadila do osobnostního rozvoje, lektori tance nejvíce cítí své zdravé sebevědomí při komunikaci s žáky a tanečním

vystupování. Domnívám se, že pokud tanečník street dance necítí, že při tanečním vystupování uplatňuje své zdravé sebevědomí, je potřeba své taneční dovednosti rozvíjet do takové míry, aby si jimi byl tanečník jistý.

Posledními oblastmi byly postoje, hodnoty a sebe prezentace. Co se týká postojů a hodnot, pro drtivou většinu respondentů je přátelství ve skupině stejně důležité jako přetrvávající láska k tanci. Třetí nejčastější odpovědí bylo „Vzdělávání se ve stylech street dance“. Byla jsem mile překvapena, že i když lektoři street dance stojí v čele skupiny a musí se soustředit na kvalitní komunikaci a vedení skupiny, tak je pro ně stále důležité si udržovat lásku k tanci. Myslím si, že vášně k tanci je totiž hnacím motorem pro každého tanečníka i lektora. To stejné platí i o vzdělávání se ve stylech street dance, je důležité své taneční umění stále rozvíjet a zdokonalovat, abychom se jako lektoři udržovali na vysoké taneční úrovni a měli svým skupinám v tanečním směru stále, co předávat. V oblasti sebe prezentace mě nepřekvapily vyrovnané odpovědi, naopak jsem se utvrdila v tom, že stejně tak jako taneční vystupování, tak i důkladná příprava na lekci se stává důležitým aspektem, který posiluje sebe prezentaci lektora tance, v rámci výuky street dance.

12 Závěr

V teoretické části jsem se zaměřila na tři hlavní kapitoly, kterými byly rozvoj osobnosti, pedagogika volného času a street dance. V první kapitole jsem vymezila, jak definice rozvoje osobnosti, tak vysvětlila pojem osobnost a jednotlivé oblasti rozvoje osobnosti, které jsem nadále používala v praktické části. Druhá kapitola sloužila především pro představení pedagogiky volného času a náplně práce pedagoga volného času, za kterého považuji i lektora street dance. Poslední kapitola o street dance byla určena k objasnění vzniku hip hopové kultury ve světě, i v České republice a pro lepší představu bylo zmíněno i pár tanečních stylů street dance a tanečních center v České republice.

V praktické části jsem nejprve vymezila cíl výzkumu, charakteristiku zkoumaného souboru a stanovila dvě hypotézy. Kvantitativní výzkum jsem prováděla pomocí dotazníku, který byl rozdělen podle jednotlivých oblastí rozvoje osobnosti. Obě hypotézy se potvrdily a díky doplňujícím otázkám jsem měla tu možnost lépe porozumět myšlenkám a názorům lektorů street dance, které se týkaly jednotlivých oblastí rozvoje osobnosti, v kontextu výuky street dance. Z hypotézy č. 1 se potvrdilo, že lektoři street dance vnímají, že se skrze výuku street dance rozvíjí jejich sociální dovednosti. Konkrétně jim výuka street dance pomáhá rozvíjet své komunikační dovednosti, rozvíjet sociální dovednost zvládání zátěžových situací a pomáhá jim také v navazování přátelských vztahů. Z hypotézy č. 2 se potvrdilo, že lektoři street dance pocítují, že se skrze výuku street dance buduje jejich osobnostní rozvoj. V oblasti osobnostního rozvoje jsem měla tu možnost zjistit, že výuka street dance pomáhá lektorům street dance v budování zdravého sebevědomí, také pomáhá k ustálení jejich životních postojů a hodnot a v rozvíjení jejich sebeprezentace.

Z doplňujících otázek, které směřovaly k jednotlivým oblastem rozvoje osobnosti, jsem měla tu možnost například zjistit, že pro efektivnější komunikaci s žáky, se při výuce street dance lektorům nejvíce ověřilo vybudovat si se žáky přátelský vztah a být ve svých lekcích důsledný a spravedlivý. Také jsem se dozvěděla, že za náročnou situaci při výuce street dance, považují lektoři tance především komunikaci s rodiči žáků a že vztahy, které lektoři získali díky výuce street dance, jsou pro ně cenné a váží si jich. Co se týká nejdůležitějších postojů a hodnot pro lektory street dance, zjistila jsem, že přetrvávající láska k tanci je pro lektory tance téměř stejně důležitá jako přátelství ve skupině. Posledními oblastmi byly zdravé sebevědomí a sebeprezentace, které se navzájem prolínaly. Důležitým faktorem se v těchto dvou tématech stalo taneční vystupování, při kterém lektoři street dance pocítují

své zdravé sebevědomí a zároveň jim nejvíce napomáhá při zdokonalování se ve své sebe prezentaci.

Výsledky mého výzkumu mě přivedly k několika myšlenkám, které poukazují na důležitost práce pedagogů volného času. Lektori tance si skrze výuku street zcela jistě rozvíjí svou osobnost a to hned v několika oblastech rozvoje osobnosti, které jsou zmíněny už v předchozích odstavcích. Zároveň se pedagogové volného času stávají průvodci volného času vychovávaných, které napřímo ovlivňují a mohou je v mnoha směrech i inspirovat. Pokud bych pokračovala ve svém výzkumu, zaměřila bych se na porovnání jednotlivých tanečních center v České republice, na rozdíly v nastavení taneční hodiny a přístupu k žákům, v návaznosti na rozvoj osobnosti lektorů tance. Pomocí kvalitativní metody, nejspíše polostrukturovaných rozhovorů bych se specializovala na hlubší porozumění rozvoje osobnosti a jeho srovnáním v jednotlivých tanečních centrech po celé České republice.

13 Zdroje

Odborná literatura

BLATNÝ, Marek. *Psychologie osobnosti: hlavní témata, současné přístupy*. Praha: Grada, 2010. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-3434-7.

ČAČKA, Otto. *Psychologie vrstev duševního dění osobnosti a jejich autodiagnostika*. Vyd. 2., opr. a dopl. Brno: Doplněk, 1998. ISBN 80-7239-010-4.

ČÁP, Jan. *Rozvíjení osobnosti a způsob výchovy*. Praha: ISV, 1996. ISBN 80-85866-15-3.

FIEDLER, Martin. *Hip hop forever*. Olomouc: HANEX, 2003. ISBN 80-85783-41-X.

HÁJEK, B., HOFBAUER B, PÁVKOVÁ, J., *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-473-1.

HÁJEK, Bedřich, *Děti, vedoucí, volný čas*, Praha, Institut dětí a mládeže, 2004. ISBN 80-86784-06-1.

HÁJEK, Bedřich, HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J., *Pedagogika volného času*. 2., přeprac. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2010. ISBN 978-80-7290-471-6.

HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ, *Velký psychologický slovník*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-686-5.

HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-927-5.

CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5326-3.

KOLÁŘ, Jan a Bohumíra LAZAROVÁ, ed. *K sobě, k druhým, k profesi: teorie, programy a metody osobnostního a sociálního rozvoje pedagogických pracovníků*. Brno: Masarykova univerzita, 2008. ISBN 978-80-210-4595-8.

- KOMÁRKOVÁ, Růžena, Ivan SLAMĚNÍK a Jozef VÝROST, ed. *Aplikovaná sociální psychologie*. Praha: Grada, 2001. Psyché (Grada). ISBN 80-247-0180-4.
- LAUSTER, Peter. *Sebevědomí: jak získat sebejistotu a neztratit cit*. Praha: Knižní klub, 1993. ISBN 80-85634-22-8.
- NAKONEČNÝ, Milan. *Sociální psychologie*. Vyd. 2., rozš. a přeprac. Praha: Academia, 2009. ISBN 978-80-200-1679-9
- PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času*. V Praze: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2014. ISBN 978-80-7290-666-6.
- PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení volného času*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-569-5.
- PRŮCHA, Jan. *Přehled pedagogiky: úvod do studia oboru*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7178-944-5.
- ŘÍČAN, Pavel. *Psychologie osobnosti: obor v pohybu*. 6., rev. a dopl. vyd., V Grada Publishing 2. Praha: Grada. 2010. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-3133-9.
- SMĚKAL, Vladimír. *O lidské povaze: krátká zamyšlení nad psychickou a duchovní kulturou osobnosti*. Brno: Cesta, 2005. ISBN 80-7295-069-X.
- SMĚKAL, Vladimír. *Pozvání do psychologie osobnosti: člověk v zrcadlení [i. e. zrcadle] vědomí a jednání*. 3., opr. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2009. ISBN 978-80-87029-62-6.
- ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka. *Osobnost a její rozvoj*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2008. ISBN 978-80-7368-620-8.
- VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychologie osobnosti*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1832-6.
- VÁGNEROVÁ, Marie. *Základy psychologie*. Praha: Karolinum, 2004, ISBN 80-246-0841-3.

VALIŠOVÁ, Alena a Jaroslav Kóřa. *Asertivní výchovné působení a rozvoj sebevědomí*: [sborník z výzkumného projektu EXTRA „Asertivita a rozvoj sebevědomí“]. Praha: PFUK, 1995. ISSN 0862-4461.

Odborné články

ALRIDGE, Derrick P. a STEWART, James B. Introduction: Hip hop in history: Past, Present and Future. In: *The Journal of African American History*. Vyd. 3. Chicago: The University of Chicago Press on behalf of Association for the Study of African American Life and History, 2005, 90(3), str. 190-195, [online]. [cit. 2021-3-28]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/pdf/20063997.pdf?refreqid=excelsior%3A8aaac48ce7a912cf3fd3701cc01f7f49>

GILLERNOVÁ, I. Sociální dovednosti učitele a možnosti rozvíjení sociálních dovedností ve školním prostředí. In: *Pedagogická a psychologická diagnostika* Praha, Katedra psychologie, FF UK, 14. aktualizace, [online]. [cit. 2021-4-30]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/wp-content/upload/prilohy/9891/v.pdf>

GILLERNOVÁ, I. Sociální dovednosti jako součást profesní kompetence učitele. In: *Pedagogická orientace*, Praha: Česká pedagogická společnost, 2003, č. 2, s. 83-94, ISSN 1211-4669. [online]. [cit. 2021-4-30]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/pedor/article/view/6791>

Slovníky

Cambridge Advanced Learner's Dictionary & Thesaurus, Cambridge University Press, [online]. [cit. 2021-3-30]. Dostupné z: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/street-dance>

HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ, *Velký psychologický slovník*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-686-5.

Internetové zdroje

Louglin, Lucy. What is street dance. In: Elevate arts [online] 16. 5. 2017 [cit. 2021-01-31].

Dostupné z: <https://elevateartsuk.co.uk/what-is-street-dance/>

Historie české street dance scény. In: Beatlife.cz - because beat is your life [online] 26. 5.

2011 [cit. 2021-01-31]. Dostupné z: <https://beatlife.cz/index.php/tanec/item/796-historie-ceske-street-dance-sceny>

Lockin, taneční styl. In: HDC Taneční centrum [online]. [cit. 2021-01-31]. Dostupné z:

<https://www.hdc.cz/tanecni-styly/lockin/>

House dance. In: 331 Dance studio Olomouc [online]. [cit. 2021-01-31]. Dostupné z:

<https://www.331.cz/tanecni-styly/house-dance/>

Dancehall: tanec původem z Jamajky. In: T-Bass taneční skupina [online]. [cit. 2021-01-31].

Dostupné z: <https://www.t-bass.cz/o-nas/street-dance/dancehall/>

O NÁS. In: HDC Taneční centrum [online]. 31. 5. 2016 [cit. 2021-01-31]. Dostupné z:

<https://www.hdc.cz/clanky/o-nas/>

O nás: kdo jsme a co děláme. In: Beat up, dance studio Ostrava. [online]. Aktualizace: 2019

[cit. 2021-01-31]. Dostupné z: <http://ostrava.beatup.cz/cz/>

Danceway. In: Danceway: Dance school. [online]. [cit. 2021-01-31]. Dostupné z:

<https://danceway.cz/o-dance-way/>

Seriál

Hip hop revolution, Season 1, Episode 1, Banger Films, Darby Wheeler, Canada, Netflix, 2016

14 Seznam příloh

Příloha č. 1 - Dotazník

Dotazník

Rozvoj osobnosti pedagogů volného času v kontextu výuky street dance

Dobrý den, píši bakalářskou práci na Univerzitě Karlově, na téma zmíněné v názvu dotazníku. Byla bych ráda, kdybyste si jako lektoři tance street dance vyhradili pár minut na vyplnění. Dotazník je zcela anonymní. Pomocí tohoto dotazníku se pokouším zjistit spojitost mezi lektory tance (pedagogy volného času) street dance a rozvojem jejich osobnosti skrze výuku street dance. Výuka street dance v tomto případě zahrnuje, jak pedagogickou činnost, tak i výchovné působení a komunikaci před a po lekci, na soutěžích, na soustředěních a také přípravu na lekci. Předem mnohokrát děkuji za vyplnění a těším se na Vaše odpovědi,
Johana Nejedlová.

1.) KOMUNIKACE

1A) Napomáhá Vám výuka street dance k rozvoji Vašich komunikačních dovedností? (zaškrtněte jednu z nabízených možností)

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

1B) Pomáhají Vám některé z níže uvedených možností k efektivnější komunikaci se svými žáky při výuce street dance? (zaškrtněte libovolný počet odpovědí)

- f) Vybudovat si se svými žáky přátelský vztah
- g) Vybudovat si respekt ve skupině
- h) Být důsledný a spravedlivý
- i) Ani jedna z nabízených odpovědí
- j) Jiná odpověď:

1C) Pokud Vás ještě cokoliv napadá, vzhledem k tématu komunikace ve výuce street dance, zde je prostor pro Vaše názory, úvahy, myšlenky

2.) ZÁTĚŽOVÉ SITUACE

2A) Rozvíjí se Vám díky výuce street dance sociální dovednost, konkrétně jednání v zátěžových situacích? (zaškrtněte jednu z nabízených možností)

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

2B) Považujete některé z těchto situací za náročné, v kontextu výuky street dance? (zaškrtněte libovolný počet odpovědí)

- g) Hádky mezi žáky
- h) Zranění, úraz při výuce street dance
- i) Komunikace s rodiči žáků
- j) Taneční vystupování před svými žáky
- k) Ani jedna z nabízených odpovědí
- l) Jiná odpověď:

2C) Zde je opět prostor pro Vaše názory, postřehy, myšlenky k tématu zátěžových situací, v kontextu výuky street dance

3.) VZTAHY

3A) Napomáhá Vám výuka street dance k navazování přátelských vztahů? (zaškrtněte jednu z nabízených možností)

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

Pokud odpovíte Ne, přeskočte otázku 3B

3B) Objevují se některé z níže uvedených možností ve vašich přátelských vztazích, získaných skrze výuku street dance? (zaškrtněte libovolný počet odpovědí)

- g) Důvěra
- h) Reflektování svých problémů
- i) Pomáhání si v náročných životních situacích
- j) Opora a láska
- k) Ani jedna z nabízených odpovědí
- l) Jiná odpověď:

3C) Zda Vás napadají další poznatky a úvahy o vztazích, které se pojí s výukou street dance, zde máte prostor pro vyjádření

4.) ZDRAVÉ SEBEVĚDOMÍ

4A) Pomáhá Vám výuka street dance v budování Vašeho zdravého sebevědomí?

(zaškrtněte jednu z nabízených možností)

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

Pokud odpovíte Ne, vynechte otázku č. 4B

4B) Pociťujete v některých z níže uvedených situací své zdravé sebevědomí?

(zaškrtněte libovolný počet odpovědí)

- e) Při komunikaci se svými žáky
- f) Při tanečním vystupování
- g) Ani jedna z nabízených odpovědí
- h) Jiná odpověď:

4C) Zda Vás napadají ještě další úvahy nebo myšlenky k tématu zdravé sebevědomí ve výuce street dance, zde je prostor pro Vaši kreativitu

5.) POSTOJE A HODNOTY

5A) Přispívá Vám výuka street dance k ustálení Vašich životních postojů a hodnot?

(vyberte jednu z nabízených možností)

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

5B) Jsou pro Vás některé z níže uvedených hodnot důležité, vzhledem k Vaší práci lektora tance street dance? (zaškrtněte libovolný počet odpovědí)

- h) Přátelství ve skupině
- i) Taneční úspěch
- j) Vzdělávání se ve stylech street dance
- k) Přetrvávající láska k tanci
- l) Peníze z mé práce
- m) Ani jedna z nabízených odpovědí
- n) Jiná odpověď:

5C) Pokud Vás napadají další poznatky k postojům a hodnotám v kontextu výuky street dance, zde je prostor pro Vaše myšlenky a úvahy

6.) SEBEPREZENTACE

6A) Pomáhá Vám Výuka street dance rozvíjet se ve své sebeprezentaci? (zaškrtněte jednu z nabízených možností)

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

Pokud odpovíte Ne, přeskočte otázku číslo č. 6B

6B) Pomáhají Vám některé z níže uvedených možností ke zlepšování sebeprezentace ve výuce street dance? (zaškrtněte libovolný počet odpovědí)

- a) Taneční vystupování
- b) Osobitý styl oblékání
- c) Péče o svůj fyzický vzhled
- d) Komunikace se svými žáky
- e) Důkladná příprava na lekci
- f) Ani jedna z nabízených odpovědí
- g) Jiná odpověď:

6C) Pokud Vás napadají další myšlenky k sebeprezentaci ve výuce street dance, zde je prostor pro Vaše vyjádření